№ 2. Warszawa, w grudniu 1927 r. Rok I.

DZIENNIK URZĘDOWY
POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

TREŚĆ:

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OKÓLNIKI i ROZPORZĄDZENIA MIN. SKARBU.

OBWIESZCZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 3 listopada 1927 r.

w sprawie wykupu krajowego surowca tytoniowego ze zbioru roku 1927.

Zmieniając postanowienia obwieszczenia z dnia 7 marca 1927 roku, ustanawiam na podstawie art. 7 ustawy z dnia 1 czerwca 1922 o monopolu tytoniowym (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 409) następującą taryfę wykupu krajowego surowca tytoniowego ze zbioru roku 1927:

Jeden kilogram zdrowego czystego nasienia, wybranego przez organa Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego, — 10 złotych.

Liście tytoniowe winny być należycie wysuszone, sortowane i niefermentowane. Łodyg roślin tytoniowych I-ej i II-ej kategorji nie będzie się wykupywać. Łodygi z liśćmi odbierane będą w I-ej kategorji po cenie 20 gr. za kilogram, w II-ej i III-ej kategorji po cenie 15 gr za kilogram przy odpowiedniem obniżeniu wagi I-ej i II-ej kategorji.

Liście i części liści zupełnie niezdatne do fabrykacji (niedojrzałe, zupełnie zmarznięte, spleśniałe, zgniłe, zepsute), tudzież pędy boczne roślin tytoniowych, dalej liście pomieszane z ziemią, piaskiem, popiołem, nawozem i t. p. będą odbierane, jako materjał niezdatny do użytku bez wynagrodzenia.

Liście odrostowe, wyprodukowane za zezwoleniem urzędu monopolowego, o ile będą posiadały cechy klasyfikacyjne liści pierwotnych, odbierane będą o jedną klasę niżej, jak liście pierwotne, odpowiadające im pod względem klasyfikacyjnym.

Liście odrostowe, wyprodukowane bez zezwolenia urzędu monopolowego, odbierane będą w najniższej klasie.

Mieszane wiązki liści, t. j. takie, które zawierają liście tytoniu I-ej i II-ej względnie III-ej kategorji, będą odbierane po cenach ustanowionych dla tytoni kategorji III-ej.

Liście niezupełnie wysuszone będą zaliczone do bezpośrednio niższej klasy od tej klasy, do której kwalifikowały się w zupełnie suchym stanie. To samo odnosi się do liści zwilżonych, te jednak będą zaliczone przy wszystkich trzech kategorjach tytoni najwyżej do klasy II-ej. Ponadto przy liściach niezupełnie wysuszonych lub zwilżonych obniżona będzie waga dostawionego tytoniu, stosownie do zawartości wilgoci.

Ceny oznaczone w powyższej taryfie, rozumieją się loco monopolowa stacja odbiorcza, ewentualnie kolejowa stacja załadowania, wyznaczona przez urząd wykupu tytoniu, jako stacja odbiorcza.

Za dowóz tytoniu do stacji odbiorczej wypłacać będzie Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego wynagrodzenie w wysokości 10 gr. od każdych 100 kg. tytoniu za każdy pełny kilometr. Wynagrodzenie to przyznane będzie tylko za pełne 10 kg.; poniżej 10 kg. wynagrodzenie to nie będzie wypłacane. Ułamki groszy przy tem wynagrodzeniu nie będą wypłacane.

Koncesjonowanemu plantatorowi, który uprawiał tytoń na przestrzeni według urzędownie przeprowadzonego pomiaru, nie mniejszej, niż 500 mtr.^{2}, a zatem dotrzymał najniższego wymiaru gruntu, przepisanego dla uprawy tytoniu w § 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 14 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3 z roku 1927) wypłacona będzie premja w formie dodatku do cen.

Dodatek ten będzie wynosił od 1 kilograma liści tytoniowych:

1) przy tytoniach I-ej kategorji:
a) klasa doborowa 30 gr.
b) klasa I 25 gr.
c) klasa II 15 gr.
d) klasa III 5 gr.

2) przy tytoniach II-ej kategorji:
a) klasa I 15 gr.
b) klasa II 10 gr.

3) przy tytoniach III-ej kategorji:
a) klasa I 25 gr.
b) klasa II 35 gr.

Ponadto koncesjonowanemu plantatorowi, który wypełnił wszystkie obowiązki plantatora i odstawił do wykupu powyżej 100 kg. liści tytoniowych, wypłacona będzie premja przy dostawie 1000 kg. w wynokości 10%, przy dostawie ponad 1000 kg. w wysokości 15% kwoty, przypadającej mu tytułem ceny wykupu według cen taryfowych za odstawione liście bez uwzględnienia przewidzianej w niniejszem obwieszczeniu premji w formie dodatku do cen:

a) przy tytoniach Iej kategorji, jeżeli przeciętna cena wszystkich sprzedanych przez plantatora liści tej kategorji wynosić będzie najmniej 1 zł. 75 gr. za 1 kg.,
b) przy tytoniach II-ej kategorji, jeżeli przeciętna cena wszystkich sprzedanych przez plantatora liści tej kategorji wynosić będzie 1 zł. 40 gr. za 1 kg.,
c) przy tytoniach kategorji III-ej, jeżeli przeciętna cena wszystkich sprzedanych przez plantatora liści tej kategorji wynosić będzie 1 zł. 25 gr.

Plantatorom tytoniu koncesjonowanym, którzy uprawiali tytoń na przestrzeni mniejszej, niż 500 mtr.^{2}, a zatem nie dotrzymali najniższego wymiaru gruntu, przepisanego dla uprawy tytoniu w § 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 14 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3 z 1927 r.), a niedotrzymania tego wymiaru nie usprawiedliwili, potrącona będzie przy wykupie tytoniu, stosownie do postanowienia § 16 powołanego rozporządzenia, kara konwencjonalna w wysokości:

a) 35% ceny wykupna za dostawiony surowiec tytoniowy, jeżeli tytoń zasadzono na przestrzeni mniejszej, niż 250 mtr.^{2},
b) 25% ceny wykupna za dostawiony surowiec tytoniowy, jeżeli plantacja tytoniowa obejmuje przestrzeń od 250 do 400 mtr.^{2},
c) 15% ceny wykupna za dostawiony surowiec tytoniowy, jeżeli plantacja obejmuje przestrzeń od 400 do 500 mtr.^{2}.

Minister Skarbu:

(—) *G. Czechowicz.*

I. KATEGORJA

Tytonie kwitnące czerwono i różowo

KLASA	WYMOGI		Cena za 1 kg. Zł.	gr.
Doborowa	Liście środkowe, zdrowe, dojrzałe, wielkie, nieuszkodzone, jednolicie zabarwione, przedniej jakości	wygładzone i wiązane w wiązki (papusze)	2	30
I.	Liście środkowe, zdrowe, dojrzałe, nieuszkodzone, dość jednolicie zabarwione		2	—
II.	Liście środkowe, zdrowe, dojrzałe, nieco uszkodzone; liście wierzchołkowe i dolne zdrowe, dojrzałe, nieuszkodzone		1	75
III.	Liście środkowe, zdrowe, dojrzałe, znacznie uszkodzone; liście wierzchołkowe i dolne zdrowe, dojrzałe, nieco uszkodzone		1	40
IV.	Liście środkowe, dojrzałe i zdrowe, wiązane ale nie wygładzone; wszystkie liście wiązane i wygładzone, które nie mogą być zaliczone do klasy III-ej, ale do fabrykacji są przydatne		1	—
V.	Liście niewiązane i części liści zdrowych: a) bez żadnych obcych domieszek . . . . b) nieco zanieczyszczone obcemi domieszkami, nie wpływającemi ujemnie na przydatność liścia do fabrykacji		 — —	 40 20

II KATEGORJA.

1. Tytoń pomorski (uprawiany w powiecie grudziądzkim Województwa Pomorskiego).

2. Bakun krzemieniecki (uprawiany w Województwie Wołyńskiem).

KLASA	WYMOGI	Cena za 1 kg. Zł.	gr.
I.	Liście zdrowe, dojrzałe, wygładzone i wiązane w wiązki (papusze)	1	45
II.	a) Liście zdrowe, dojrzałe, niewygładzone, wiązane w wiązki (papusze) b) Liście tytoniu pomorskiego, zdrowe, dojrzałe, niewygładzone, nawleczone na sznury, które są zwinięte i związane	1	35
III.	Liście niezupełnie dojrzałe, liście niewjązane i części liści zdrowych: a) bez żadnych obcych domieszek	—	35
	b) nieco zanieczyszczone obcemi domieszkami, niewpływającemi ujemnie na przydatność liścia zo fabrykacji	—	15

III KATEGORJA.

Machorka

KLASA	WYMOGI	Cena za 1 kg. Zł.	gr.
I.	Liście zdrowe, dojrzałe, dobrej jakości, wiązane w wiązki (papusze)	1	35
II.	Liście zdrowe, dojrzałe, gorszej jakości, wiązane w wiązki (papusze) . . .	1	15
III.	Liście niezupełnie dojrzałe, liście niewiązane oraz części liści zdrowych: a) bez żadnych obcych domieszek	—	35
	b) nieco zanieczyszczone obcemi domieszkami, niewpływającemi ujemnie na przydatność liścia do fabrykacji	—	15
	Łodygi wiązane, zdrowe, wysuszone	—	15

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu z dnia 21 listopada 1927 r. w sprawie dodatkowego cennika detalicznej sprzedaży specjalnych i importowanych wyrobów tytoniowych.

Na podstawie art. 17 ust. 5 ustawy z dnia 1 czerwca 1922 r. o monopolu tytoniowym (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 409) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Ustanawia się następujący cennik dodatkowy detalicznej sprzedaży specjalnych wyrobów tytoniowych:

Cygara specjalne:

Regalia . . . . za 1 sztukę 2,60 Zł.
Delicias . . . . . „ 1 „ 2,30 Zł.

§ 2.

Ustanawie się następujący cennik dodatkowy detalicznej sprzedaży importowanych wyrobów tytoniowych:

Cygara importowane:

firmy Henry Clay & Bock Co Ltd. w Hawanie.

Czares . . . . . . za 1 sztukę 9,50 Zł.
Alvas . . . . . „ 1 „ 8,00 Zł.
Coronac Chicas . . . „ 1 „ 6,50 Zł.

§ 3.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia.

UWAGA: Wymienione w niniejszem rozporządzeniu cygara będą sprzedawane tylko w miarę posiadanych zapasów.

Minister Skarbu:

(—) *G. Czechowicz.*

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO
L. 36520/II/F/27.

Warszawa, dnia 23 listopada 1927 r.

Wszystkim
Izbom Skarbowym (Wydz. IV), Śląskiemu Urzędowi Wojewódzkiemu — Wydział Skarbowy w Katowicach,

do wiadomości i powiadomienia w stosowny sposób podległych Urzędów i Organów Skarbowych oraz odnośnie do cygar specjalnych interesowanych sprzedawców, którzy otrzymali koncesje na sprzedaż wyrobów tytoniowych specjalnej taryfy, z nadmienieniem, że osobny cennik nie będzie drukowany.

Cygara importowane będą sprzedawane w Skarbowych Zakładach Sprzedaży Wyrobów Tytoniowych i w sklepach, które otrzymały specjalną koncesję na sprzedaż wyrobów importowanych.

Kierownik:
(—) *Kreutz.*

MINISTERSTWO SKARBU
L. D. VII/3081/2

W sprawie opłaty stemplowej od pełnomocnictw.

Warszawa, dnia 18 października 1927 r.

Do
Wszystkich Władz Centralnych (oprócz Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego).

Doszło do wiadomości Ministerstwa Skarbu, że niektóre Urzędy nie przestrzegają przepisów o uiszczaniu opłaty stemplowej od upoważnień umieszczanych na rachunkach, a wystawianych na rzecz osoby trzeciej, do odebrania przez tę osobę odnośnej należności od Skarbu Państwa.

Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, że upoważnienia, umieszczane na rachunkach, przedstawianych urzędom państwowym, a stwierdzających należność wobec Skarbu Państwa ujęte n. p. w formę następującą: „Powyższą sumę prosimy wyasygnować na imię p. N. N.", podlegają opłacie stemplowej, gdyż w myśl art. 111 p. 2 ustawy o opłatach stemplowych z dnia 1 lipca 1926 r. (D. U. R. P. Nr. 90, poz. 570) przedmiotem opłaty stemplowej jest również „pełnomocnictwo" podpisane tylko przez mocodawcę, wręczone osobie trzeciej, wobec której pełnomocnik ma zastępować mocodawcę.

Ministerstwo Skarbu uprasza o wydanie stosownych zarządzeń podwładnym urzędom.

Dyrektor Departamentu:
(—) *Czauderna.*

MINISTERSTWO SKARBU
L. D. VII/3081/2.
L. D. P. M. T. 9966/Pr/1/27.

Warszawa, dnia 18 października 1927 r.

Wszystkim Departamentom i samodzielnym Urzędom Ministerstwa Skarbu *w/m*
do wiadomości.

Dyrektor Departamentu:
(—) *Czauderna.*

MINISTERSTWO SKARBU
D. I. 5272/I/27.

Stosowanie art. 83 ustawy o państwowej służbie cywilnej.

Warszawa, dnia 15 października 1927 r.

Na pismo z dnia 31 stycznia b. r. L. 581/75/27/D. i następne, Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Prezydjum Rady Ministrów wyjaśnia, że postanowienie zawarte w art. 83 ustawy o państwowej służbie cywilnej stosowane być może jedynie w wypadku wydalenia urzędnika ze służby na podstawie orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej, nie może natomiast wejść w zastosowanie w wypadku, przewidzianym w art. 65, względnie 71, powołanej ustawy. Wynika to w pierwszym rzędzie z brzmienia art. 83 ustawy o państwowej służbie cywilnej, który pozwala przyznać zasiłek członkom rodziny wydalonego „w orzeczeniu", przez co rozumieć można tylko orzeczenie o karze, które zapada w postępowaniu dyscyplinarnem. Ponadto postanowienie art. 83 jest postanowieniem wyjątkowem, a zatem interpretacja rozszerzająca byłaby niewłaściwa, a wreszcie postanowienie to nie powinno być stosowane w wypadku z art. 65 dla tego, że stosunek służbowy uznaje się za nieistniejący, nie można więc z tytułu tego stosunku przyznawać żadnych uprawnień, a w wypadku z art. 71 dlatego, że ustawodawca wypadek ten chciał traktować znacznie surowiej, niż wszystkie inne wypadki naruszenia obowiązków służbowych.

Nadesłane akta zwraca się.

(—) *Starzyński.*
Dyrektor Departamentu.

Załączniki:

Do
Departamentu Akcyz i Monopolów
w/m.

MINISTERSTWO SKARBU
L. D. I. 5272/I/27.
L. D. P. M. T. 9895/Pr/1/27.

Warszawa, dnia 15 października 1927 r.

Wydziałowi Administracyjnemu Dep. Ogólnego, Wyższej Komisji Dyscyplinarnej przy Min. Skarbu, Państwowemu Urzędowi Kontroli Ubezpieczeń, Naczelnemu Inspektoratowi Straży Celnej, wszystkim Urzędom podległym M-stwu Skarbu, Izbom Skarbowym, Dyrekcjom Ceł oraz Wydziałowi Skarbowemu Województwa Śląskiego

do wiadomości i stosowania.

(—) *Ziółkowski.*
Naczelnik Wydziału.

MINISTERSTWO SKARBU
L. D. I. 6029/1/27.

Walka z nadużyciami, naruszającemi interesy Państwa.

Warszawa, dn. 1 grudnia 1927 r.

Do
wszystkich Departamentów Ministerstwa Skarbu, Państwowego Urzędu Kontroli Ubezpieczeń, Naczelnego Inspektoratu Straży Celnej, wszystkich Urzędów, podległych Ministerstwu Skarbu, Izb Skarbowych i Wydziału Skarbowego Województwa Śląskiego oraz Dyrekcjom Ceł.

Coraz częściej zdarzają się wypadki, że byli urzędnicy skarbowi, a w szczególności byli wyżsi urzędnicy Ministerstwa Skarbu trudnią się zawodowo pośrednictwem w załatwianiu spraw skarbowych, wykorzystywując w tym celu swe dawne stosunki i wpływy celem skutecznego dla siebie załatwienia spraw i interesów. Zostało stwierdzone, że niektórzy z b. urzędników Ministerstwa Skarbu, o których wyżej mowa, nieomal całe dnie spędzają w urzędach skarbowych, przesiadują całemi godzinami u poszczególnych referentów i niejednokrotnie natręctwem swem wprost wymuszają załatwienie sprawy w żądany przez nich sposób. Ponieważ ten stan rzeczy jest szkodliwy dla bezstronego załatwiania spraw skarbowych, niejednokrotnie prowadzić może nawet do korupcji i nadal tolerowanym być nie może, zarządzam, że b. urzędników, trudniących się interwenjowaniem w cudzych sprawach, mogą przyjmować w Ministerstwie Skarbu jedynie i wyłącznie tylko p.p. Dyrektorowie Departamentów, w II instancji — Prezesi Izb Skarbowych i Dyrekcji Ceł, oraz w I instancji — Naczelnicy Urzędów Skarbowych i Urzedów Celnych. Inni urzędnicy bez wyraźnego w każdym poszczególnym wypadku upoważnienia swego szefa nie mają prawa przyjmować wyżej wymienionych petentów pod rygorem odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Jednocześnie zwracam uwagę, że wszystkie okólniki, dotyczące przyjmowania posłów i senatorów z chwilą rozwiązania Sejmu i Senatu straciły moc obowiązującą i ci ostatni, jako niekorzystający z żadnych przywilejów, mają być traktowani narówni z innymi petentami. Zwracam nadto uwagę, że w każdym wypadku od osób interwenjujących w cudzych sprawach należy żądać odpowiedniego upoważnienia.

Minister Skarbu:
(—) *G. Czechowicz.*

DYREKCJA POLSKIEGO
MONOPOLU TYTONIOWEGO
L. 11410/pr/1/27.

Warszawa, dn. 12 grudnia 1927 r.

Panom
Naczelnikom i Kierownikom Wydziałów
i Panu Kierownikowi Kancelarji

do wiadomości i analogicznego stosowania.

p. o. Zastępca Naczelnego Dyrektora.
(—) *Szymański.*

MINISTERSTWO SKARBU
L. D. I. 4773/I/27.

W sprawie rozciągnięcia mocy rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 20/VI. 1927 r. o organizacji Izb Skarbowych i podległych Izbom urzędów na obszar Województwa Śląskiego.

Warszawa, dn. 6 października 1927 r.

Do
Wydziału Skarbowego Województwa Śląskiego
w Katowicach.

Na pismo z dn. 29 sierpnia r. b. L. III. 3744/27 w sprawie obok wymienionej, Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, że rozporządzenie powyższe nie obowiązuje na całym obszarze województwa śląskiego, a więc także na cieszyńskiej części Województwa.

Za Dyrektora Departamentu:
(—) *Ziółkowski.*
Naczelnik Wydziału.

MINISTERSTWO SKARBU
L. D. VI. 3743/I/27.

udziela się do wiadomości.

Warszawa, dn. 3 listopada 1927 r.

Do
Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego w/m.

(—) *Dr. Korta.*
Naczelnik Wydziału.

DYREKCJA POLSKIEGO
MONOPOLU TYTONIOWEGO
L. 1123/Pr./I/27.

do wiadomości.

Warszawa, dn. 8 grudnia 1927 r.

Panom naczelnikom i kierownikom Wydziału
D. P. M. T.

Za Naczelnego Dyrektora:
(—) *Szwedzicki.*
Kierownik Wydziału.

ZARZĄDZENIA i OKÓLNIKI D. P. M. T.

DYREKCJA POLSKIEGO
MONOPOLU TYTONIOWEGO
L. 10745/Pr/I/27

Warszawa, dnia 14 listopada 1927 r.

ZARZĄDZENIE
w przedmiocie likwidacji Wydziału IV B.

Ustanowiony zarządzeniem z dn. 10 maja 1927 r. L. 2284/Pr/I/27 Wydział IV B znosi się jako odrębny Wydział, pozostawiając dla niektórych niżej wymienionych jego agend osobny Oddział (IV/2) przy Wydziale IV. Kierownictwo Wydziału zatrzyma nadal Naczelnik Wydziału p. Józef Kimlowski, który przeprowadzi w jak najkrótszym czasie techniczny rozdział Wydziału wedle podanych poniżej zasad i przedłoży mi w porozumieniu z P. Wicedyrektorem Chwalibogiem wnioski co do osób przyszłych kierowników obu Oddziałów (IV/1 i IV/2).

Z agend dawnego Wydziału IV B przydziela się jednocześnie:

1) *do Wydziału III:* sprawy importu z zagranicy gotowych wyrobów tytoniowych dla Polskiego Monopolu Tytoniowego w porozumieniu co do zapotrzebowania i za zgłoszeniem zapotrzebowania przez Wydział IV/2.

2) *do Wydziału VI:* regulacja dostaw posyłek wyrobów tytoniowych z dworców kolejowych do Państwowych Magazynów Wyrobów Tytoniowych i z tychże do hurtowni, sklepów detalicznych i na dworce kolejowe.

3) *do Wydziału VII:* sprawy ubytków transportowych wyrobów tytoniowych i związane z tem reklamacje.

4) Sprawy prowadzenia reklamy handlowej oraz organizowania wystaw propagandowych włącza się do zakresu działania Wydziału VI, prowadzenie zaś propagandy w prasie (artykuły reklamowe w prasie codzienej i specjalnej) do Referatu Prasowego, który pozostając w bliższym kontakcie z Naczelnym Dyrektorem Polskiego Monopolu Tytoniowego, zostaje pod względem administracyjnym (budżetowym) włączony do Wydziału I. Referat Prasowy zostaje o tyle usamodzielniony, że o rodzaju propagandy, treści artykułów zamieszczanych w prasie, o wyborze pism w jakich artykuły te mają być zamieszczane oraz o wysokości honorarjów redakcyjnych dla odnośnych czasopism, decyduje wyłącznie Referent Prasowy Polskiego Monopolu Tytoniowego i jest wyłącznie za to odpowiedzialny.

Wydział IV/2 zatrzyma następujące agendy:

a) tworzenie, zwijanie i dyslokacje Państwowych Magazynów Wyrobów Tytoniowych i Skarbowych Zakładów Sprzedaży Wyrobów Tytoniowych (hurtowych i detalicznych),

b) organizacja sprzedaży detalicznej wyrobów tytoniowych, tworzenie nowych sposobów i form sprzedaży wyrobów tytoniowych,

c) ustanawianie zasadniczych przepisów normujących sprzedaż wyrobów tytoniowych oraz przepisów o udzielaniu kredytu i prowizji sprzedażnej,

d) prowadzenie kontroli pod względem handlowym wszystkich miejsc sprzedaży i załatwianie wszelkich spraw związanych z wykonywaniem kontroli,

e) zwalczanie przemytnictwa i nielegalnego handlu wyrobów tytoniowych,

f) eksport zagranicę wyrobów Polskiego Monopolu Tytoniowego,

g) sprawy repartycji wyrobów tytoniowych.

Termin przejścia spraw wymienionych pod g) z Wydziału II do Wydziału IV/2 zostanie ze względów praktycznych później osobnem zarządzeniem ustalony.

Personel Wydziału IV/B przenosi się do Wydziału IV/2 oprócz kontraktowego urzędnika Marjana Rimana, którego przenosi się do Wydziału VII.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem dzisiejszym.

Kierownik:
(—) *Kreutz.*

Panom
Naczelnikom i Kierownikom Wydziałów, Kierownikowi Kancelarji Referentowi Prasowemu P. M. T.
do wiadomości, właściwego zastosowania się i pouczenia podwładnego personelu.

Kierownik:
(—) *Kreutz.*

DYREKCJA POLSKIEGO
MONOPOLU TYTONIOWEGO
L. 10037/Pr/I/27

Warszawa, dnia 10 listopada 1927 r.

Do
Panów Kierowników Fabryk i Zakładów Polskiego Monopolu Tytoniowego.

Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego zawiadamia Panów, że zwinęła Państwowe Fabryki Wyrobów Tytoniowych w Jagielnicy i Zabłotowie.

W miejsce dotychczasowych fabryk jednocześnie utworzono w Jagielnicy Urząd Wykupu Tytoniu i Państwowy Magazyn Wyrobów Tytoniowych, zaś w Zabłotowie Urząd Wykupu Tytoniu.

Niniejsze należy odpowiednio stosować w korespondencji urzędowej i przy przesyłkach kolejowych i pocztowych.

Kierownik:
(—) *Kreutz.*

Przesyła się Panom
Zastępcom Dyrektora Polskiego Monopolu Tytoniowego, Generalnemu Inspektorowi Polskiego Monopolu Tytoniowego, Naczelnikom i Kierownikom Wydziałów D. P. M. T., Kierownikowi Kancelarji D. P. M. T. do wiadomości i właściwego stosowania.

Kierownik.
(—) *Kreutz.*

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO
L. 9774/Pr/I/27.

Warszawa, dn. 19 października 1927 r.

ZARZĄDZENIE

w sprawie donoszenia o przeszkodach w pełnieniu służby.

Wobec nieprzestrzegania terminowego donoszenia Wydziałowi I. o przeszkodach w pełnieniu służby, przypominam, że w myśl art. 28 ustawy o państwowej służbie cywilnej, urzędnik obowiązany jest natychmiast donosić swej władzy służbowej o każdej przeszkodzie do pełnienia służby, a władzy przysługuje prawo żądania udowodnienia tej przeszkody, w przypadku zaś choroby poddać go badaniu lekarskiemu.

W myśl powyższego przepisu polecam, by p.p. Urzędnicy (czki) Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego o każdej przeszkodzie do pełnienia służby bezzwłocznie powiadamiali swych bezpośrednich przełożonych z wyjaśnieniem istoty przeszkody. O nieobecności w służbie podwładnych sobie urzędników (czek), P.P. Naczelnicy Wydziałów i P. Kierownik Kancelarji winni bezwłocznie pisemnie powiadamiać Wydział I. Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego, z podaniem przyczyny nieobecności.

W razie choroby P.P. urzędnicy (czki) winni najdalej w piątym dniu trwania choroby z samego rana nadsyłać świadectwa lekarskie lekarza urzędowego wzgl. lekarza Kasy Chorych. lub też prosić o przysłanie lekarza urzędowego. W wypadku nienadesłania w oznaczonym terminie świadectwa lekarskiego Wydział I. zarządzi z urzędu zbadanie lekarskie nieobecnego urzędnika (czki).

Kierownik:
(—) *Kreutz.*

— — — — — — — — — — — —

Panom
Naczelnikom i Kierownikom Wydziałów
Kierownikowi Kancelarji Dyrekcji Polskiego Monopolu Tyt.
do wiadomości stosowania właściwego pouczenia podwładnego personelu i służby.

Kierownik:
(—) *Kreutz.*

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO
L. 11382/pr./I/27.

Warszawa, dn. 9 grudnia 1927 r.

Do
Panów dyrektorów i kierowników fabryk i zakładów Polskiego Monopolu Tytoniowego.
(wszystkie).

W związku z rozporządzeniem z dn. 17 marca 1925 r. L. 2509/Pr/I/25 w sprawie niewypłacania zaliczek na poczet kosztów podróży i diet bez upoważnienia Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego,— wyjaśnia się, iż zarządzenie powyższe stosuje się również **do delegatów Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego.**

W wypadkach nagłej konieczności wypłacenia przebywającym w delegacji urzędnikom takich zaliczek, należy się zwracać telefonicznie lub telegraficznie do Wydziału I Dyrekcji, który wyda właściwe zarządzenie.

p. o. Zastępca Naczelnego Dyrektora:
(—) *Szymański.*

— — — — — — — — — — — — —

Panom naczelnikom i kierownikom Wydziału D. P. M. T.
do wiadomości i pouczenia podwładnego personelu.

p. o. Zastępca Naczelnego Dyrektora:
(—) *Szymański.*

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO
L. 10097/pr/I/27.

Przedkładanie sprawozdań.

Warszawa, dn. 27 października 1927 r.

Do
Panów Dyrektorów i Kierowników
Fabryk i Zakładów Polskiego Monopolu Tytoniowego.

Wobec zachodzących wypadków, że sprawozdaniami Panów obejmowane są różne sprawy, niemające bezpośredniej łączności ze sobą i podlegające kompetencji różnych Wydziałów Dyrekcji, poleca się Panom. by przedkładanemi sprawozdaniami ujmowali tylko pojedyncze kwestje. Przedmiot sprawozdania winien być uwidoczniony w odnośnikach (nagłówkach).

Zarządzenie niniejsze nie ma zastosowania do sprawozdań z podróży służbowych, lustracji fabryk i zakładów Polskiego Monopolu Tytoniowego.

Kierownik:
(—) *Kreutz.*

— — — — — — — — — — — — —

Panom
Zastępcom Dyrektora Polskiego Monopolu Tytoniowego, Naczelnikom i Kierownikom Wydziałów Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego

udziela się do wiadomości

Kierownik:
(—) *Kreutz.*

— — — — — — — — — — — — —

DYREKCJA POLSKIEGO
MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 42315/II/W/27

O równomiernem obdzielaniu hurtowni cygarami o odcieniu pokryw „claro".

Warszawa, dnia 2 grudnia 1927 r.

OKÓLNIK.

Do

PP. Dyrektorów (Kierowników)
wszystkich Państwowych Fabryk Wyrobów Tytoniowych (z wyjątkiem Poznania—Bukowska, Poznania—Łazarz, Poznania — Jeżyce, Warszawa — Ochota, Warszawa — Miasto),
wszystkich Państwowych Magazynów Wyrobów Tytoniowych, Państwowych Magazynów Surowców i Wyrobów Tyt. Urzędu Wykupu Tytoniu i Państwowego Magazynu Wyrobów Tytoniowych w Grudziądzu i Jagielnicy.

Ostatniemi czasy zauważono, że poszukiwane są przez palaczy cygara o odcieniu pokryw „claro", co ujawnia się również w zamówieniach hurtowników względnie ich postulatach zgłaszanych w Magazynach monopolowych.

Licząc się z powyższem i mając na celu równomierne i proporcjonalne do ogólnej sprzedaży cygar rozdzielanie cygar o odcieniu pokryw poszukiwanym, Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego zarządza co następuje:

Poleca się PP. Dyrektorom P. F. W. T. w Bydgoszczy, Kościanie, Wodzisławiu, Krakowie i Winnikach w nawiązaniu do zarządzenia z dnia 24.XI. b. r. L. 41158/II/F/27, ażeby przy wysyłaniu cygar do poszczególnych Magazynów zwracano uwagę na ilości cygar o odcieniu „Claro" i temi w stosunku proporcjonalnym do ilości wysyłanych ogólnie cygar — obdzielano poszczególne Urzędy.

PP. Kierownikom wszystkich P. M. W. T., U. W. T. i P. M. W. T. w Grudziądzu i Jagielnicy oraz P. M. S. i W. T. poleca się, aby otrzymane cygara o odcieniu „claro" przydzielali hurtownikom również proporcjonalnie do pobieranych ilości cygar, któremi ci obdzielać winni przy zachowaniu zasady proporcjonalności detalistów.

Za Kierownika:
(—) *A. Lewicki.*
Naczelnik Wydziału.

DYREKCJA POLSKIEGO
MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 41989/II/F/27.

Stemplowanie pakietów z wyrobami.

Warszawa, dnia 2 grudnia 1927 r.

OKÓLNIK.

Do

PP. Dyrektorów (Kierowników)
wszystkich Państwowych Fabryk Wyrobów Tytoniowych.

W celu ujednostajnienia stemplowania pakietów z wyrobami, Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego uzupełniając okólnik z dnia 21 listopada b. r. L. 40761/II/F/27 postanawia:

1) Z uwagi na to, że pakiety z wyrobami zawierają tylko 1.000 sztuk papierosów lub 1 kg. tytoniu, stempel na pakietach typu oznaczonego w powołanem rozporządzeniu zawierać będzie jedynie oznaczenie marki wyrobu, zatem tylko samą nazwę np. „Np. Turecki", „Grand-Prix". Stempel należy umieszczać na czołowej ściance pakietu t. j. najmniejszej ściance pakietu u góry.

2) Dla kontroli należy, niezależnie od oznaczenia sub. 1) umieszczać oddzielny stempel kontrolny okrągły na pakietach, obowiązujący w danym miesiącu i zawierający oznaczenia dla poszczególnych jednostek sprzedaży, zatem Nr. kontrolny Fabryki, rok i miesiąc produkcji, tudzież Nr. stołu. Stempel winien być umieszczony również na ściance czołowej t. j. najmniejszej ściance pakietu, pod stemplem sub. 1).

3) Z uwagi na to, że niektóre nazwy wyrobów składają się z dwóch słów, które umieszczone w jednym rządku stampilji, nie mieściłyby się na czołowej ściance pakietu, należy wyrazy „Najprzedniejszy" w marce: Najprzedniejszy Sułtański, Najprzedniejszy Macedoński, Najprzedniejszy Turecki, skrócić do brzmienia „Najp.".

4) Kolor farby do stempli winien być fioletowy.

Za Kierownika:
(—) *A. Lewicki.*
Naczelnik Wydziału.

DYREKCJA POLSKIEGO
MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 40079/II/F/27.

W sprawie posiadania zapasów wyrobów.

Warszawa, dnia 24 listopada 1927 r.

OKÓLNIK

Do

PP. Dyrektorów (Kierowników) wszystkich Zakładów i Urzędów Monopolowych (z wyjątkiem: Kościana, Poznania-Bukowska, Jeżyc, Łazarza, Winnik, Warszawy-Ochota, Miasto).

Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego stwierdza, że zarządzenie L. 2455/II/F/27 w sprawie

utrzymywania w Magazynach odpowiednich zapasów wyrobów tytoniowych, pomimo zwrócenia na tę ważną sprawę uwagi PP. Dyrektorów (Kierowników) zarządzeniem z dnia 12.V.27, I. 4571/II/F/27, nie jest przez niektóre Magazyny należycie przestrzegane.

D. P. M. T. ponownie przypomina, że w chwili wysyłania do D. P. M. T. miesięcznych wykazów sprzedaży, zapasów i zapotrzebowania Magazyny winny posiadać, zależnie od pojemności Magazynu 4-o do 6-cio tygodniowy zapas wyrobów t. j. w ilości odpowiadającej normalnej sprzedaży w odnośnych miesiącach.

Brak dostatecznych zapasów w Magazynach powoduje ponaglenie fabryk o szybkie, choćby częściowe realizowanie miesięcznych przydziałów, co nie zawsze jest wykonalne, gdyż — jak wiadomo — wysyłki bywają uskuteczniane z bieżącej produkcji fabryk, a ponaglenie nie zawsze na czas odnosi swój skutek.

Koszty transportu posyłek częściowych, niecałowagonowych (lub pośpiesznych) są większe od normalnych, muszą być więc o ile możności unikane.

Jedynie w razie większego zapotrzebowania na wyroby tytoniowe, a tymsamem nagłego zmniejszenia się zapasu wyrobów w magazynach, należy niezwłocznie żądać dodatkowego przydziału, co umożliwi racjonalne zaopatrzenie Magazynów w wyroby i usunie dość często powtarzające się chwilowe braki wyrobów tytoniowych w niektórych Magazynach.

D. P .M. T.nadmienia, że w razie nieprzestrzegania powołanych na wstępie zarządzeń i stwierdzenia braku wyrobów w samych Magazynach oraz u hurtowników z winy odnośnych P. M. W. T., urzędnicy winni zaniedbania będą pociągani do odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Przy tej sposobności Dyrekcja Monopolu zwraca uwagę na konieczność starannego i dokładnego uzgodnionego z rejestrami wypełniania wykazów, zdarzają się bowiem pomyłki (opuszczenia lub przestawienia cyfr) mające wpływ na zestawienia programów fabrykacyjnych.

Kierownik:
(—) *Kreutz.*

DYREKCJA POLSKIEGO
MONOPOLU TYTONIOWEGO
L. 40416/IV/2/27.

Warszawa, dnia 14 listopada 1927 r.

1) Do Panów Dyrektorów (Kierowników) Państwowych Fabryk Wyr. Tyt. *w Białymstoku, Grodnie, Kowlu, Krakowie, Łodzi, Monasterzyskach, Radomiu, Starogardzie, Wilnie, Wodzisławiu.*

2) Do Panów Dyrektorów Urzędu Wykupu Tytoniu i Państwowego Magazynu Wyrobów Tytoniowych *w Grudziądzu i Jagielnicy.*

3) Do Pana Kierownika Państwowego Magazynu Surowców i Wyr. Tyt. *w Warszawie.*

4) Do Panów Kierowników Państwowych Magazynów Wyrobów Tyt. *(wszystkie).*

W ostatnich czasach zdarzyło się kilkakrotnie, że Panowie Dyrektorzy (Kierownicy) Państwowych Fabryk wyr. tyt. i Państwowych Magazynów wyrobów tytoniowych wypowiadali, względnie zrywali, umowy na przewóz lokalny towarów monopolowych z zakontraktowanemi firmami z powodu niedbałego wykonywania przez te firmy przyjętych na siebie obowiązków oraz niestosowania się do warunków zawartych umów.

Wynikała stąd jednak konieczność, celem dalszego wykonywania przewozu, zawarcia umowy z inną firmą na warunkach zazwyczaj mniej korzystnych dla Polskiego Monopolu Tytoniow. (wyższe stawki przewozowe), co w konsekwencji naraża Skarb Państwa na szkody i straty. Ponieważ jednak w powyżej cytowanych wypadkach umowy były wypowiadane, względnie zrywane, w sposób, utrudniający, a nawet wręcz uniemożliwiający, ze względów formalnych, poszukiwanie szkód i strat na winnych kontrahentach, Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego poleca Panom Dyrektorom (kierownikom) przestrzeganie następujące trybu postępowania:

1) W razie niedbałego wykonywania przez kontrahenta czynności związanych z przewozem należy wystosować do niego *upomnienie* na piśmie.

2) Gdyby to upomnienie nie odniosło pożądanego skutku, należy *przestrzec* kontrahenta (również na piśmie) o konsekwencjach, jakie może ściągnąć na siebie, t. j. o wypowiedzeniu, względnie zerwaniu, umowy, oraz *zastrzec* sobie prawo poszukiwania na osobie kontrahenta ewentualnych szkód i strat, wynikłych nietylko z powodu niedbałego wykonywania przez niego przewozu, lecz i z powodu konieczności zawarcia nowej umowy na mniej korzystnych warunkach (mianowicie: od chwili zerwania umowy do czasu jej normalnego wygaśnięcia).

Równocześnie o udzieleniu kontrahentowi przestrogi należy zawiadomić Dyrekcję Polskiego Monopolu Tytoniowego, która, po zbadaniu sprawy, zadecyduje, czy zachodzą warunki, uzasadniające wypowiedzenie, względnie zerwanie umowy.

Za Naczelnego Dyrektora:
(—) *Kimlowski*
Naczelnik Wydziału.

DYREKCJA POLSKIEGO
MONOPOLU TYTONIOWEGO
L. 42194/VII/27.

Warszawa, dnia 2 grudnia 1927 r.

Do
Panów Dyrektorów i Kierowników Państwowych Fabryk wyrobów tytoniowych i Zakładów Polskiego Monopolu Tytoniowego.

W celu prawidłowego księgowania dopłaty 3/5 na rzecz Kasy Chorych oraz dopłat na rzecz Zakładów Ubezpieczeniowych zarządza się:

Do każdego odpisu Księgi kasowej, przedkładanego w sprawozdaniach miesięcznych do Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego (Wydział VII/5 dołączać należy zestawienia sporządzone w sposób następujący:

a) Kasa Chorych
potrącono z pensji i zarobków 2/5 (wyszczególniając potrącenia w/g poz. przych. księgi kasowej) zł.....
Należne 3/5 dopłaty od powyższych potrąceń (niezależnie od tego, czy zostały wpłacone lub nie) zł.....

Razem 5/5 zł.

b) Zakłady Ubezpieczeniowe — jak wyżej

Omawiane wyżej zestawienia dołączane być winny do każdego odpisu księgi kasowej, poczynając od miesiąca grudnia 1927 r.

Jednocześnie należy na zestawieniach za miesiąc grudzień 1927 r. w celu uzgodnienia kont Kasy Chorych i Zakładów Ubezpieczeniowych, podać kwoty należności przypadających z tytułu składek (2/5) i dopłat (3/5) na dzień 1 grudnia 1927 r.

Za Naczelnego Dyrektora:
(—) *Christ.*
Naczelnik Wydziału Rach. Budż.

DYREKCJA POLSKIEGO
MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 42134/VII/27.

Warszawa, dnia 1 grudnia 1927 r.

P. T.

Wszystkim P. P. Dyrektorom i Kierownikom Państwowych Fabryk, Magazynów Wyrobów Tytoniowych. Magazynów Surowców i Urzędów Wykupu Tytoniu.

Przy sprawdzaniu sprawozdań miesięcznych zauważono, że niektóre Zakłady i Urzędy wypłacają Kasie Chorych składki również i od nagród pieniężnych i innych zarobków wypłacanych pracownikom kontraktowym i czasowym poza poborami miesięcznemi.

Podając to do wiadomości, Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego zaznacza, że opłatom na rzecz Kasy Chorych podlegają tylko pensje pracowników i wynagrodzenia robotników, natomiast od innych dodatkowo wypłacanych wynagrodzeń, składek na rzecz tej Kasy bezwarunkowo potrącać, nie należy.

Za Naczelnego Dyrektora:
(—) *Christ.*
Naczelnik Wydziału Rach. Budż.

DYREKCJA POLSKIEGO
MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 33959/IX/27.

Warszawa, dnia 8 października 1927 roku.

INSTRUKCJA

w przedmiocie wykupu krajowego tytoniu.

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE.

§ 1.

Obowiązek plantatorów odsprzedaży tytoniu.

Plantatorzy, którzy uprawiali tytoń za zezwoleniem zarządu monopolu tytoniowego, jak również plantatorzy, którzy na zasadzie postanowień art. 58, ustawy karnej skarbowej z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 609) otrzymali dodatkowo pozwolenie na uprawę tytoniu, obowiązani są zbiór tytoniu odsprzedać w całości zarządowi monopolu tytoniowego po cenach taryfowych, ustanowionych przez Ministra Skarbu.

Plantatorzy tytoniu obowiązani są dostawić cały zbiór tytoniu w celu odsprzedaży do miejsca wykupu i w terminach, wyznaczonych przez zarząd monopolu tytoniowego.

Za dowóz tytoniu otrzymuje plantator wynagrodzenie w wysokości, ustanowionej na każdy rok przez Ministra Skarbu.

§ 2.

Taryfa wykupu tytoniu.

Corocznie ogłasza się drogą obwieszczeń obowiązującą na dany rok taryfę wykupu tytoniu. Taryfa ta obejmuje:

a) normy klasyfikacyjne liści tytoniowych poszczególnych kategorji tytoniu,
b) ceny dla każdej kategorji i klasy liści tytoniowych oraz dla łodyg,
c) ceny nasienia tytoniowego,
d) wysokość wynagrodzenia za dowóz tytoniu do miejsca wykupu,
e) warunki przyznania nagród dla plantatorów tytoniu, rodzaj i wysokość tych nagród,
f) postanowienia odnośnie potrącania z należności za tytoń kar umownych za niestosowanie się do przepisów o uprawie tytoniu,
g) postanowienia o obniżaniu wagi tytoniu z powodu nadmiaru wilgoci, powstałego z winy plantatora, wreszcie
h) wskazówki odnośnie przygotowania przez plantatora tytoniu do dostawy, w szczególności jego sortowania, opakowania i t. p.

§ 3.

Odbiór tytoniu przez zarząd monopolu tytoniowego.

Odbiór tytoniu od plantatorów odbywa się z reguły w miejscach siedziby Urzędów Wykupu Tyto-

niu, względnie innych zakładów monopolu tytoniowego, do których zakresu działania należą sprawy dotyczące uprawy i wykupu tytoniu. W razie potrzeby wyznacza się dla dostawy tytoniu stacje wykupu tytoniu poza siedzibą wspomnianych wyżej urzędów i zakładów monopolowych.

Odbiór tytoniu od plantatorów, przeprowadzają komisje wykupu tytoniu. Komisje te, miejsce ich urzędowania i czas trwania wykupu oznacza Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego.

Każdą miejscowość, w której tytoń jest uprawiany przydziela się w uwzględnieniu jej położenia oraz stosunków komunikacyjnych do jednej z komisji wykupu tytoniu.

§ 4.

Skład komisji wykupu tytoniu; inni funkcjonarjusze oraz robotnicy czynni przy wykupie.

W skład komisji wykupu tytoniu wchodzą:

1) urzędnik techniczny monopolu tytoniowego jako przewodniczący komisji,
2) mąż zaufania plantatorów,
3) urzędnicy techniczni monopolu tytoniowego dla odbioru i klasyfikowania tytoniu, po jednym na każdą wagę (urzędnicy klasyfikujący).

W wyjątkowych wypadkach mogą urzędników klasyfikujących zastępywać niżsi funkcjonarjusze monopolu tytoniowego.

4) urzędnicy kontroli skarbowej dla stwierdzenia wagi odbieranego tytoniu oraz dla sporządzania dokumentów odbiorczych po jednym na każdą wagę (urzędnicy kontrolujący).

Dla obliczania należności, przypadających za dostawiony tytoń, oraz dla wypłaty tychże należności plantatorom przydziela się do komisji wykupu tytoniu urzędników rachunkowych i kasowych z urzędów i zakładów monopolu tytoniowego lub z izb skarbowych i podległych im urzędów.

Do załatwiania czynności kancelaryjnych, związanych z wykupem tytoniu, wyznacza się urzędników najniższych stopni służbowych lub niższych funkcjonarjuszów monopolu tytoniowego. Zadaniem ich jest sporządzanie zaświadczeń identyczności dla plantatorów, oddających tytoń bez wykazania się pozwoleniem na uprawę tytoniu, wpisywanie do katastrów plantacyj tytoniowych wyników odbioru tytoniu oraz należności plantatorów, sporządzanie ewidencji tych plantatorów, którzy podlegają wykluczeniu od uprawy tytoniu w roku następnym, za niestosowanie się do przepisów o uprawie tytoniu, dalej udzielanie informacyj plantatorom tytoniu, w szczególności technicznych wskazówek odnośnie uprawy, zbioru, suszenia i dostawy tytoniu, przyjmowanie zgłoszeń na uprawę tytoniu i t. p.

Na czas wykupu tytoniu przyjmuje się potrzebną ilość robotników do sortowania i odważania tytoniu, do dozorowania odebranego surowca, utrzymywania porządku w lokalach wykupu, do przenoszenia wykupionego surowca tytoniowego, układania go w sterty fermentacyjne i t. p.

Do odważania tytoniu wyznacza się robotników sumiennych i zaufania godnych, posiadających znajomość oznaczania ciężaru na wagach dziesiętnych.

§ 5.

Nadzór nad wykupem tytoniu.

Ogólny nadzór i kierownictwo wykupu tytoniu wykonuje pod względem technicznym i administracyjnym Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego przez wyznaczonych w tym celu delegatów.

W okręgach uprawy tytoniu, w których czynnych jest kilka komisyj wykupu tytoniu, wykonuje techniczny i administracyjny nadzór czynności tych komisyj naczelny kierownik wykupu tytoniu, wyznaczony dla tego okręgu przez Dyrekcję Polskiego Monopolu Tytoniowego.

Naczelny kierownik wykupu tytoniu nadzoruje czynności poszczególnych komisyj wykupu, a przedewszystkiem czuwa nad tem, by klasyfikacja tytoniu odbywała się we wszystkich stacjach wykupu jednolicie i według obowiązujących przepisów. Przewodniczący poszczególnych komisyj wykupu tytoniu obowiązani są stosować się do zarządzeń, wydanych przez naczelnego kierownika wykupu.

II. CZYNNOŚCI PRZYGOTOWAWCZE DO WYKUPU TYTONIU.

§ 6.

Plan wykupu tytoniu.

Corocznie po ukończeniu oszacowania zbioru tytoniu urzędy i zakłady monopolu tytoniowego, do których zakresu działania należą sprawy uprawy i wykupu tytoniu, opracowują na podstawie wyników tego oszacowania projekt przeprowadzenia wykupu tytoniu w przydzielonych im okręgach uprawy i projekt ten składają najpóźniej do dnia 1 października Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego do zatwierdzenia.

Urzędy i zakłady monopolowe, podległe inspektoratom uprawy tytoniu, składają projekty wykupu tytoniu do dnia 20 września tym inspektoratom, a te po uzgodnieniu przesyłają do Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego do dnia 1 października.

W projektach wykupu tytoniu podaje się ogólną ilość tytoniu, jaka według dokonanych obliczeń szacunkowych ma być dostawiona przez plantatorów do wykupu, projektowaną w uwzględnieniu spodziewanej ilości tytoniu i rozległości okręgu uprawy, ilość stacyj wykupowych z oznaczeniem miejscowości, w których stacje te należałoby umieścić, projektowana dla każdej stacji ilość wag odbiorczych z wyszczególnieniem dziennej przeciętnej ilości plantatorów i ilości materjału tytoniowego, przypadających na każdą projektowaną wagę, ilościowy skład komisji wykupu tytoniu, termin rozpoczęcia i czas trwania czynności komisji wykupu tytoniu, wreszcie potrzebną na zakup dotację pieniężną. Jednocześnie przedkładają wspomniane urzędy i zakłady monopolowe wnioski odnośnie zarządzeń, których wydanie uważa

urząd, względnie zakład monopolowy za konieczne dla zapewnienia prawidłowego toku czynności wykupowych.

Łącznie z planem wykupu tytoniu urzędy, względnie zakłady monopolowe wykazują Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego należycie uzasadnione zapotrzebowanie personelu robotniczego na czas wykupu tytoniu.

Po rozpatrzeniu powyższych projektów Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego ustala dla każdego okręgu uprawy plan wykupu tytoniu, zarządza przydział personelu urzędniczego, pomocniczego i robotniczego do komisji wykupu tytoniu, odnosi się do Ministerstwa Rolnictwa o wyznaczenie mężów zaufania plantatorów, wreszcie zarządza przekazanie kwoty pieniężnej, potrzebnej na wykup tytoniu.

§ 7.

Termin dostawy tytoniu.

Po otrzymaniu z Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego planu wykupu tytoniu urzędy, względnie zakłady monopolowe wyznaczają bezzwłocznie dla każdej miejscowości, w której tytoń jest uprawiany terminy dostawy wyprodukowanych liści tytoniowych do właściwej stacji wykupu.

Przy ustaleniu terminów dostawy, należy szczególnie zwracać uwagę na to, by na każdy dzień przypadała do odbioru możliwie jednakowa ilość tytoniu oraz ażeby na każdy dzień wyznaczona była do dostawy taka ilość plantatorów, których łączny zbiór odpowiadałby ilości tytoniu, przypadającej na dany dzień do odbioru. Przy wyznaczaniu terminów należy uwzględniać miejscowe stosunki oraz uzasadnione życzenia plantatorów.

W niedziele i święta rzymsko - katolickie nie odbiera się tytoniu od plantatorów; pozatem dla plantatorów innych wyznań nie należy wyznaczać terminów dostawy tytoniu na dnie ich świąt uroczystych.

W soboty odbywa się odbiór tytoniu do godziny 12-ej. Resztę tego dnia należy użyć do sporządzania zamknięć rachunkowych oraz do załatwiania zaległych czynności, związanych z wykupem.

Urzędy i zakłady monopolowe obowiązane są rozesłać wezwania do dostawy tytoniu jaknajspieszniej listami poleconemi za recepisem zwrotnym do wszystkich miejscowości, w których tytoń jest uprawiany, na ręce naczelników gmin (wójtów) względnie sołtysów, celem powiadomienia plantatorów o dniu dostawy. Większych plantatorów zawiadamia się bezpośrednio o wyznaczonym im terminie dostawy tytoniu. Również Urzędy Skarbowe Akcyz i Monopoli Państwowych, Odziały Konstroli Skarbowej i Posterunki Policji Państwowej zawiadamia się o terminach dostawy tytoniu, wyznaczonych dla miejscowości, położonych w okręgu odnośnego urzędu, oddziału lub posterunku.

Zadaniem wspomnianych urzędów oraz organów skarbowych i policji państwowej jest dopilnowanie terminowej i całkowitej dostawy tytoniu oraz przeciwdziałanie wszelkim przekroczeniom ze strony plantatorów i innych osób, pozostających w związku z obowiązkiem plantatorów odsprzedaży w całości wyprodukowanego tytoniu zarządowi monopolu tytoniowego.

§ 8.

Dotacje pieniężne na zakup tytoniu.

Po zatwierdzeniu planu wykupu tytoniu Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego zarządza przekazanie dla komisji wykupu tytoniu dotacji pieniężnej, potrzebnej na zakup surowca tytoniowego. Dotację tę przekazuje się do najbliższych oddziałów banków państwowych lub do kas skarbowych, skąd przewodniczący komisji wykupu tytoniu podejmuje w miarę potrzeby odpowiednie kwoty pieniężne. Drobne dotacje pieniężne przekazuje się wprost do kasy odnośnego urzędu, względnie zakładu monopolowego lub o ile wykup odbywa się poza miejscem siedziby urzędu, względnie zakładu monopolowego do rąk przewodniczącego komisji wykupowej.

§ 9.

Wzory klasyfikacyjne liści tytoniowych.

Przed rozpoczęciem wykupu tytoniu urzędy, względnie zakłady monopolowe sporządzają dla celów klasyfikacyjnych potrzebną ilość wiązek liści tytoniowych z każdej klasy i z każdego gatunku tytoniu, uprawianego w odnośnym okręgu uprawy tytoniu. Wiązki te służą jako wzory przy ocenie liści tytoniowych, dostarczanych przez plantatorów.

Wzory klasyfikacyjne układa się według obowiązujących przepisów klasyfikacyjnych w ten sposób, że do wiązek poszczególnych klas dobiera się liście tytoniowe, wykazujące typowe cechy i właściwości, przewidziane dla tych klas w taryfie wykupu.

Do ułożenia wzorów klasyfikacyjnych używa się przedewszystkiem liści tytoniowych, zebranych z własnej plantacji urzędu, względnie zakładu monopolowego. Gdyby urząd względnie zakład nie prowadził własnej plantacji tytoniowej lub gdyby liście tytoniowe zebrane z takiej plantacji nie nadawały się do sporządzenia wzorów, wybiera się potrzebny do tego celu materjał tytoniowy u kilku staranniejszych plantatorów. Materjał tytoniowy pobrany w tym celu, uwzględnia się odnośnemu plantatorowi przy wykupie tytoniu.

Wzory klasyfikacyjne sporządza się w takiej ilości, by na każdą wagę przypadł jeden ich komplet. Jeden komplet wzorów przesyłają urzędy i zakłady monopolowe conajmniej na dwa tygodnie przed rozpoczęciem wykupu Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego do zatwierdzenia. Aż do nadejścia zatwierdzonych wzorów miarodajne są przy ocenie liści tytoniowych wzory, pozostałe w urzędzie, względnie zakładzie monopolowym.

Do każdej wiązki liści tytoniowych, służącej jako wzór klasyfikacyjny, przywiązuje się kartkę papieru z podpisem kierownika urzędu względnie zakładu monopolowego i odciskiem pieczęci urzędowej, na której to kartce podany jest gatunek tytoniu i klasa liści tytoniowych.

Wzory, zatwierdzone przez Dyrekcję Polskiego Monopolu Tytoniowego na dany rok, umieszcza się wraz z taryfą wykupu tytoniu przy każdej wadze odbiorczej w miejscu widocznem i dla plantatorów dostępnem.

§ 10.

Inne zarządzenia dotyczące wykupu tytoniu.

Urzędy względnie zakłady monopolowe obowiązane są poczynić wczas wszelkie przygotowania, potrzebne dla zapewnienia normalnego toku czynności wykupowych. W szczególności obowiązane są uprzątnąć i oczyścić magazyny na pomieszczenie wykupionego tytoniu, przygotować odpowiednio lokale do odbioru tytoniu, ustawić w nich wagi odbiorcze, przygotować nosze i płachty do przenoszenia tytoniu, druki zakupowe oraz inne przedmioty, potrzebne do prawidłowego przeprowadzenia wykupu.

Wagi przeznaczone do odważania tytoniu, winny odpowiadać warunkom określonym w § 10 „Instrukcji Materjałowej dla urzędów i zakładów Polskiego Monopolu Tytoniowego". Dla każdej komisji wykupowej przygotowują urzędy i zakłady monopolowe wykazy odległości poszczególnych miejscowości od stacyj wykupowych, zatwierdzone przez właściwy urząd drogowy, ewent. właściwe Starostwo i wykazy plantatorów, którzy otrzymali zaliczki z wyszczególnieniem ich wysokości. Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego przesyła dla każdej komisji wykupu tytoniu wykazy plantatorów, którzy otrzymali długoterminowe pożyczki na pokrycie wydatków inwestycyjnych, połączonych z uprawą tytoniu, z wyszczególnieniem kwot, przypadających do spłaty w terminie wykupu tytoniu tytułem rat amortyzacyjnych i procentów, celem potrącenia tychże kwot z zależności za dostarczony tytoń (§ 15 Instrukcji w sprawie udzielenia plantatorom tytoniu długoterminowych pożyczek na pokrycie wydatków inwenstycyjnych, połączonych z uprawą tytoniu).

III. OBOWIĄZKI CZŁONKÓW KOMISYJ WYKUPU TYTONIU I FUNKCJONARJUSZÓW, PRZYDZIELONYCH DO TYCH KOMISYJ.

§ 11.

Przewodniczący komisji wykupu tytoniu.

Przewodniczący komisji wykupu jest przełożonym wszystkich członków komisji oraz urzędników i niższych funkcjonarjuszów, przydzielonych do załatwiania czynności związanych z wykupem tytoniu.

Przewodniczący komisji wykonuje nadzór nad czynnościami członków komisji oraz czuwa, ażeby wykup tytoniu odbywał się prawidłowo i bez przeszkód. Szczególną uwagę obowiązany jest on zwracać na to, by ocenę tytoniu przeprowadzano zgodnie z obowiązującemi przepisami klasyfikacyjnemi i przy wszystkich wagach jednolicie.

Przewodniczącemu komisji podlegają służbowo w sprawach związanych z wykupem tytoniu, wszyscy zajęci przy wykupie urzędnicy i niżsi funkcjonarjusze, którzy obowiązani są stosować się do wydanych przez niego wskazówek oraz wykonywać jego polecenia.

O stwierdzonych przewinieniach służbowych urzędników i niższych funkcjonarjuszów, przydzielonych do wykupu, przewodniczący komisji składa bezzwłocznie sprawozdanie Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego, a o ile chodzi o urzędników nie monopolowych zawiadamia nadto o tem przełożoną ich władzę.

Przewodniczący komisji wykupu tytoniu może opieszałego lub niesumienego urzędnika i niższego funkcjonarjusza usunąć po stwierdzeniu przewinienia służbowego od pełnienia poruczonych mu czynności jeżeli uzna, że dalsze pozostawienie go w urzędowaniu mogłoby narazić Skarb Państwa na straty, naruszyć prawa plantatorów lub spowodować zakłócenie prawidłowego toku czynności wykupowych; o usunięciu zawiadamia Dyrekcję Polskiego Monopolu Tytoniowego, a o ile chodzi o urzędnika niemonopolowego również jego przełożoną władzę.

Jeżeli mąż zaufania plantatrów przez swe nieodpowiednie i nietaktowne zachowanie się wywołuje podczas wykupu zgorszenie, zakłóca prawidłowy tok czynności wykupowych, zachęca lub namawia plantatorów do stawiania nieuzasadnionych roszczeń, przysługuje przewodniczącemu komisji prawo natychmiastowego usunięcia go od udziału w komisji i powołanie w jego miejsce wyznaczonego zastępcy. O każdym takim wypadku przewodniczący komisji wykupu zawiadamia natychmiast Dyrekcję Polskiego Monopolu Tytoniowego.

Zauważone przy wykupie braki i uchybienia obowiązany jest przewodniczący komisji bezzwłocznie usunąć a odnośnym urzędnikom, względnie niższym funkcjonarjuszom udzielić stosownych pouczeń i wskazówek.

Przewodniczący komisji wykupu tytoniu obowiązany jest przez cały czas odbioru tytoniu być obecnym przy wykupie i umożliwić plantatorom dostęp do siebie w każdej chwili w czasie wykupu.

Dla kontroli prawidłowego odbioru tytoniu obowiązany jest przewodniczący komisji wykupu tytoniu sprawdzać od czasu do czasu wagę tytoniu, odebranego od plantatorów, i jego klasyfikację. Przeprowadzenie kontroli i jej wynik wpisuje przewodniczący komisji do „kontrolnej księgi wagowej". Wpis ten obejmuje:

1) liczbę potwierdzenia odbioru,
2) numer wagi,
3) datę kontroli,
4) wagę tytoniu, przyjętą przy pierwotnem, jak też stwierdzoną przy ponownem odważaniu,
5) wynik klasyfikacji tytoniu pierwotnej i ponownej,
6) wydane ewentualne zarządzenia.

§ 12.

Urzędnicy klasyfikujący.

Zadaniem urzędników klasyfikujących jest odbiór i ocena tytoniu, dostawianego przez plantatorów. Przy ocenie liści tytoniowych obowiązany jest urzęd-

nik klasyfikujący stosować się ściśle do obowiązujących przepisów klasyfikacyjnych, zatwierdzonych przez Dyrekcję Polskiego Monopolu Tytoniowego. W wątpliwych wypadkach zasięga zdania i decyzji przewodniczącego komisji wykupu tytoniu.

Urzędnik klasyfikujący odpowiedzialny jest za prawidłową ocenę odbieranego tytoniu.

Wobec plantatorów obowiązany jest urzędnik klasyfikujący postępować taktownie i uprzejmie oraz unikać wszystkiego, coby mogło wywołać u nich uzasadnione niezadowolenie i skargi.

W chwilach wolnych od czynności, zleconych mu niniejszą instrukcją, urzędnik klasyfikujący może być użyty do innych czynności, związanych z wykupem tytoniu.

§ 13.

Urzędnicy kontrolujący.

Obowiązkiem urzędnika kontrolującego jest stwierdzanie przy odbiorze tytoniu od plantatorów wagi odbieranego tytoniu wpisywanie stwierdzonej wagi odbieranego tytoniu, wpisywanie stwierdzonej sporządzanie dokumentu odbiorczego.

Na urzędniku tym ciąży odpowiedzialność za dokładny odbiór tytoniu od plantatora pod względem ilościowym..

Urzędnik kontrolujący obowiązany jest w czasie wolnym od odbioru tytoniu pomagać na polecenie przewodniczącego komisji wykupu tytoniu innym członkom komisji wykupu we wszystkich czynnościach, związanych z wykupem tytoniu.

§ 14.

Mężowie zaufania plantatorów.

Zadaniem męża zaufania plantatorów jest obrona interesów plantatorów tytoniu przy wykupie wyprodukowanego przez nich tytoniu.

W szczególności mąż zaufania czuwa przy odbiorze i klasyfikacji dostawionego przez plantatorów tytoniu nad tem, ażeby dostawiony tytoń dokładnie odważono i ażeby klasyfikacja tego tytoniu była przeprowadzona ściśle wedle przepisów wykupowych.

Usterki i niewłaściwości, zauważone przy odbiorze i klasyfikacji tytoniu, przedstawia mąż zaufania przewodniczącemu komisji wykupowej. Mężowi zaufania przysługuje prawo interwenjowania u przewodniczącego komisji wykupu w razie podniesienia przez plantatorów zarzutów odnośnie wagi i klasyfikacji plantatorów, o ile uzna, że zarzuty te są uzasadnione.

Mężowie zaufania otrzymują wynagrodzenie za uczestnictwo w komisji wykupowej.

Sposób powoływania mężów zaufania i ich zastępców, wysokość ich wynagrodzenia i fundusz, z którego pokrywa się to wynagrodzenie, określa odrębne zarządzenie.

Nieobecność męża zaufania, względnie jego zastępcy przy wykupie tytoniu nie wstrzymuje czynności komisji wykupowej.

§ 15.

Urzędnicy rachunkowi.

Urzędnicy rachunkowi, przydzieleni do komisji wykupu tytoniu, tworzą oddział rachunkowy tej komisji.

Zadaniem oddziału rachunkowego jest obliczanie należności za tytoń dostawiony przez plantatorów oraz sporządzanie zestawień wykupionego surowca tytoniowego i przypadających należności.

Najstarszy stopniem służbowym urzędnik rachunkowy obejmuje kierownictwo oddziału. Kierownik oddziału rozdziela pracę między urzędników oddziału, kontroluje ich czynności, zatwierdza przeprowadzone przez nich obliczenia i zestawienia, a pozatem w miarę możności wykonuje czynności rachunkowe na równi z innymi urzędnikami oddziału rachunkowego. Urzędnicy oddziału rachunkowego odpowiedzialni są za szkody, wyrządzone Skarbowi Państwa, wskutek mylnego lub niewłaściwego obliczenia należności pieniężnych.

§ 16.

Urzędnicy kasowi.

Urzędnicy kasowi wypłacają należności za tytoń odebrany od plantatorów i prowadzą związane z wypłatą dzienniki kasowe.

IV. ODBIÓR LIŚCI TYTONIOWYCH.

§ 17.

Postanowienia ogólne.

Lokal przeznaczony do wykupu tytoniu, winien być przygotowany i odpowiednio urządzony do odbioru tytoniu przed dniem rozpoczęcia wykupu. W szczególności ustawia się odpowiednio wagi odbiorcze w ilości, zatwierdzonej przez Dyrekcję Polskiego Monopolu Tytoniowego, tudzież przygotowuje się odpowiednią ilość odważników, oraz noszy i płacht do przenoszenia tytoniu.

Do odbioru tytoniu używa się wag dziesiętnych. Wagi oznacza się porządkowemi liczbami. Przy wagach ustawia się stoły dla urzędników klasyfikujących i kontrolujących.

Odbiór tytoniu rozpoczyna się z nastaniem dnia i trwa z półgodzinną przerwą na posiłek aż do zmroku. Przy sztucznem oświetleniu nie wolno odbierać tytoniu.

Urzędników klasyfikujących i kontrolujących przydziela przewodniczący komisji wykupowej w drodze losowania do poszczególnych wag codziennie przed rozpoczęciem czynności wykupowych.

W ten sposób przydziela się robotników, przeznaczonych do odważania tytoniu.

Codzienne przydziały urzędników klasyfikujących i kontrolujących tudzież robotników wagowych wpisuje się do zapisku, założonego w tym celu.

Przewodniczący komisji przydziela plantatorów do wag odbiorczych. Zależnie od ilości plantatorów

i dostawionych przez nich liści tytoniowych, wyznacza się dla poszczególnych miejscowości jedną lub więcej wag. Plantatorów z jednej miejscowości przydziela się o ile możności do jednych i tych samych wag. Plantatorzy oddają tytoń w porządku, w jakim się zgłosili do odbioru.

§ 18.

Odbiór tytoniu.

Przy odbiorze tytoniu konieczna jest obecność urzędnika klasyfikującego, urzędnika kontrolującego i dwóch osób z grona plantatorów, jako świadków, wreszcie samego plantatora. Plantatora może zastąpić w dostawie tytoniu osoba przez niego upoważniona. Osobę, która się wykaże pozwoleniem na uprawę tytoniu, uważa się za upełnomocnioną przez plantatora do dostawy tytoniu i do odbioru przypadających należności.

Instruktorzy uprawy tytoniu winni być obecni przy odbiorze tytoniu od plantatorów z miejscowości, należących do ich rejonu służbowego.

Codziennie przed rozpoczęciem czynności odbiorczych urzędnik kontrolujący sprawdza dokładność ustawienia i działania wagi.

Plantator, na którego nadeszła kolej oddania tytoniu, wręcza urzędnikowi klasyfikującemu pozwolenie na uprawę tytoniu (wzór Nr. 1). Urzędnik ten wpisuje do księgi wagowej (wzór Nr. 2) z doręczonego mu pozwolenia na uprawę tytoniu imię i nazwisko plantatora oraz numer pozwolenia, wywołuje nazwisko plantatora, poczem wpisuje pozycję księgi wagowej w pozwoleniu i oddaje pozwolenie urzędnikowi kontrolującemu. Po załatwieniu tych czynności wstępnych przeprowadza się odbiór tytoniu od plantatora w następujący sposób: urzędnik klasyfikujący po odpowiedniem przesortowaniu odbieranego tytoniu ocenia jego jakość według klas taryfowych, poczem zarządza odważenie tego tytoniu. Następnie urzędnik kontrolujący stwierdza i ogłasza wagę odbieranego materjału, a urzędnik klasyfikujący ogłasza ocenę klasyfikacyjną tego materjału; jednocześnie stwierdzoną wagę i ocenę klasyfikacyjną wpisuje urzędnik klasyfikujący do księgi wagowej, a urzędnik kontrolujący do pozwolenia na uprawę tytoniu.

Po ukończeniu odbioru tytoniu od plantatora sumuje urzędnik klasyfikujący w księdze wagowej, urzędnik zaś kontrolujący w pozwoleniu na uprawę tytoniu wyniki poszczególnych odważeń według klas. Uzyskane w poszczególnych klasach sumy odebranego tytoniu po uzgodnieniu ich w księdze wagowej i w pozwoleniu na uprawę tytoniu przenosi urzędnik kontrolujący według klas do potwierdzenia odbioru. Po ponownem porównaniu sum, uwidocznionych w potwierdzeniu odbioru, z sumami, wyprowadzonemi w księdze wagowej, urzędnik klasyfikujący zapowiada ewentualne potrącenia wagi z powodu stwierdzonej wilgoci w odebranym materjale, przyczem wpisuje się te potrącenia do potwierdzenia odbioru tytoniu i do księgi wagowej.

Każde potwierdzenie odbioru jak też dotyczące zestawienie w księdze wagowej oraz w pozwoleniu na uprawę tytoniu podpisuje urzędnik klasyfikujący i urzędnik kontrolujący.

Odbierany materjał tytoniowy należy składać przy wadze według klas, aż do zupełnego ukończenia odbioru tytoniu od odnośnego plantatora.

W razie podniesienia przez plantatora lub przez męża zaufania plantatorów zarzutu przeciw ocenie lub przeciw wynikowi odważania tytoniu, należy materjał tytoniowy, odebrany od odnośnego plantatora, przechować oddzielnie aż do rozstrzygnięcia zarzutu w trybie przepisanym w § 19 niniejszej instrukcji.

Urzędnicy klasyfikujący i kontrolujący używają do pisania przy wagach atramentowego ołówka.

Wagę tytoniu przy poszczególnych odważaniach przyjmuje się w pełnych kilogramach; ilości tytoniu od 1/2 kg włącznie wgórę liczyć należy za pełny kilogram, ilości zaś poniżej 1/2 kg. nie uwzględnia się.

Po skończonym odbiorze urzędnik kontrolujący oddaje plantatorowi pozwolenie na uprawę tytoniu. Pozwolenie to służy następnie jako legitymacja do odbioru należności przypadających za tytoń.

§ 19.

Zarzuty plantatora przeciw ocenie i odważeniu liści tytoniowych.

W razie podniesienia przez plantatora zarzutów przeciw ocenie odstawionego przez niego tytoniu mąż zaufania plantatorów rozpatruje szczegółowo jego zażelenie i albo przedstawia mu niesłuszność i bezpodstawność zarzutów, albo jeżeli uzna, że zażalenie jest uzasadnione, odnosi się do przewodniczącego komisji wykupu tytoniu o sprawdzenie orzeczenia klasyfikacyjnego.

Jeżeli między mężem zaufania a przewodniczącym komisji nie dojdzie do porozumienia co do zakwestjonowanej oceny klasyfikacyjnej tytoniu, wówczas przeprowadza się ponowną jego ocenę przez komisję złożoną z 3-ch członków, a mianowicie: z jednego plantatora, którego powołuje przewodniczący komisji z obecnych na miejscu plantatorów, i z dwóch urzędników klasyfikujących, z których jednego wybiera niezadowolony z oceny plantator, a drugiego przewodniczący komisji wykupu tytoniu. Decyzja tej komisji zapada większością głosów i jest ostateczna.

W każdym wypadku przeprowadzenia ponownej klasyfikacji tytoniu spisuje się protokół, który podpisują członkowie zwołanej w tym celu komisji, mąż zaufania plantatorów i przewodniczący komisji wykupu. Ponowną klasyfikację i jej wynik zaznacza się w odnośnej pozycji księgi wagowej i w dokumentach odbiorczych.

W razie podniesienia zarzutu, popartego przez męża zaufania przeciw wynikowi odważania tytoniu, stwierdza się ponownie wagę w obecności przewodniczącego komisji wykupu i męża zaufania. Wynik ponownego odważania wpisuje się do księgi wagowej i do dokumentów odbiorczych.

Zarzuty przeciw ocenie i odważeniu tytoniu rozpatruje się tylko wówczas, gdy wniesiono je w czasie odbioru tytoniu.

§ 20.

Potwierdzenia odbioru.

Do sporządzenia potwierdzeń odbioru służą przeznaczone na ten cel druki (wzór Nr. 3). Zasadniczo jeden druk służy do stwierdzenia odbioru tytoniu od większej ilości plantatorów.

W nagłówku potwierdzenia odbioru wpisuje się stację wykupu, numer wagi odbiorczej, kategorję (gatunek) odebranego tytoniu, miejscowość, gminę, powiat, z którego tytoń pochodzi, wreszcie odległość tej gminy (miejscowości) od stacji wykupu; wpisanie odległości należy do oddziału rachunkowego.

Potwierdzenie odbioru oznacza się porządkowemi liczbami. Jedno potwierdzenie odbioru obejmować może tylko plantatorów, pochodzących z jednej i tej samej miejscowości. Dla poszczególnych kategoryj tytoniu wystawia się odrębne potwierdzenia odbioru.

Potwierdzenia odbioru tytoniu sporządza się w jednym egzemplarzu. Potwierdzenia odbioru po podpisaniu przez urzędnika klasyfikującego i urzędnika kontrolującego odsyła się do oddziału rachunkowego.

W potwierdzeniach odbioru należy unikać jakichkolwiek poprawek i skreśleń. Ewentualne pomyłki powinny być bezzwłocznie zgłaszane przewodniczącemu komisji wykupu tytoniu i w jego obecności sprostowane.

Każdą poprawkę stwierdzenia podpisem przewodniczący komisji.

§ 21.

Obliczenie należności za wykupiony tytoń.

Potwierdzenia odbioru, nadesłane do oddziału rachunkowego, rozdziela kierownik tegoż oddziału między urzędników rachunkowych, celem obliczenia należności, przypadających plantatorom za odebrany tytoń.

Urzędnik rachunkowy oblicza i wpisuje do potwierdzenia odbioru kwotę należną tytułem ceny za tytoń, kwotę wynagrodzenia za dowóz tytoniu do miejsca wykupu, wreszcie, o ile zachodzą warunki przyznania plantatorowi nagrody, kwotę tej nagrody.

Należność, przypadająca tytułem ceny, oblicza się dla każdej klasy liści tytoniowych oddzielnie na podstawie wykazanych w potwierdzeniu odbioru ilości oraz cen jednostkowych, podanych w taryfie wykupu tytoniu.

Wysokość wynagrodzenia za dowóz zależna jest od ilości dostarczonego przez plantatora materjału tytoniowego razem z nieużytkiem oraz odległości miejscowości, w której plantacja się znajdowała, od stacji wykupowej. Wynagrodzenie za dowóz oblicza się według stawki, podanej w taryfie wykupu tytoniu.

Urzędnik rachunkowy oblicza również przyznaną ewentualnie plantatorowi nagrodę za wzorowe prowadzenie uprawy tytoniu. Warunki przyznania nagród plantatorom oraz sposób ich obliczenia określa corocznie osobne zarządzenie.

Od ogólnej kwoty wymienionych wyżej należności potrąca się zaliczki, udzielone plantatorowi na rachunek tychże należności, raty amortyzacyjne wraz z procentami od pożyczek długoterminowych na pokrycie wydatków inwestycyjnych, połączonych z uprawą tytoniu, kary umowne za niestosowanie się plantatorów do przepisów o uprawie tytoniu. Bliższe postanowienia odnośnie potrącenia zaliczek tudzież rat amortyzacyjnych i procentów od pożyczek podane są w „Instrukcji o sposobie udzielania zaliczek plantatorom tytoniu na rachunek należności za tytoń odstawiony Monopolowi Państwowemu" i w „Instrukcji w sprawie udzielania plantatorom tytoniu długoterminowych pożyczek na pokrycie wydatków inwestycyjnych, połączonych z uprawą tytoniu".

Stwierdzenie, czy plantator ulega karze umownej, następuje na podstawie danych, wpisanych w katastrze plantacyj tytoniowych. Bliższe postanowienia co do kar umownych zawiera rozporządzenie o uprawie tytoniu (taryfa wykupu tytoniu).

Po obliczeniu wyżej oznaczonych kwot pieniężnych, należnych plantatorowi oraz kwot podlegających potrąceniu i po wykazaniu kwoty, przypadającej plantatorowi do wypłaty, urzędnik rachunkowy wypełnia ogólną klauzulę likwidacyjną, podpisuje ją i następnie oddaje potwierdzenie odbioru kierownikowi oddziału rachunkowego do sprawdzenia. Kierownik oddziału po sprawdzeniu obliczenia podpisuje klauzulę wypłaty. Następnie po podpisaniu tej klauzuli przez przewodniczącego komisji wykupu tytoniu odsyła się potwierdzenie odbioru kasjerowi w celu wypłaty należności.

Wszelkie sprostowania cyfrowe na potwierdzeniach odbioru w związku z obliczeniem należności stwierdza kierownik oddziału rachunkowego.

Oddział rachunkowy obok wymienionych wyżej czynności prowadzi następujące zestawienia wykupionego surowca tytoniowego:

1) zestawienie dziennych wyników wykupu tytoniu, t. zw. „strazza według potwierdzeń odbioru" (wzór Nr. 4). W zestawieniu tem wpisuje się na podstawie potwierdzeń odbioru według kolejności ich numerów porządkowych ilości tytoniu dziennie wykupionego, obliczone należności tytułem ceny, wynagrodzenia za dowóz oraz nagrody z uwzględnieniem potrąceń kwot pieniężnych z tytułu kar umownych, tudzież udzielonych zaliczek na rachunek powyższych należności i rat amortyzacyjnych wraz z procentami od długoterminowych pożyczek inwestycyjnych, wreszcie kwot przypadających do wypłaty. W zestawieniu dziennych wyników wykupu tytoniu, sporządza się zamknięcia dzienne i tygodniowe.

2) zestawienie wyników wykupu tytoniu według miejscowości t. zw. „strazza według miejscowości" (według wzoru Nr. 4). W zestawieniu tem wpisuje się wyniki dostawy tytoniu z poszczególnych miejscowości na podstawie potwierdzeń odbioru tytoniu, dostawionego przez plantatorów z tychże miejscowości, w porządku numerów tychże potwierdzeń. W zestawieniu wyników wykupu tytoniu według miejscowości wyprowadza się sumy dzienne, a o ile dostawa tytoniu z odnośnej miejscowości była rozłożona na kilka dni, ogólną sumę dostaw.

3) Sumaryczne zestawienie wyników wykupu tytoniu t. zw. „sumarjusz według miejscowości" (według

wzoru Nr. 4). Do zestawienia tego wpisuje się sumy dziennych zamknięć z zestawienia, wymienionego pod 2). W sumarycznem zestawieniu wyników wykupu tytoniu wyprowadza się sumy dzienne oraz sumy tygodniowe. Strazzę według potwierdzeń odbioru i sumaryczne zestawienie wyników wykupu tytoniu porównuje się tak co do zamknięć dziennych, jak też tygodniowych; uzgodnienie zamknięcia podpisuje przewodniczący komisji wykupu tytoniu.

4) Ogólne zestawienie wyników wykupu tytoniu według powiatów, gmin i miejscowości (wzór Nr. 6). Zestawienie to sporządza się na podstawie zestawienia, wymienionego pod 2). Wykaz ten służy jako podstawa do sporządzenia ostatecznego sprawozdania z wykupu tytoniu.

Zestawienie wymienione pod 1), 2), 3) i 4) prowadzi się oddzielnie dla każdej kategorji (gatunku) tytoniu.

5) „Tygodniowy wykaz wyników wykupu tytoniu" (wzór Nr. 5) sporządza się z końcem każdego tygodnia i przedkłada się natychmiast Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego. Wykazem tym należy objąć wszystkie kategorje wykupionego tytoniu uwidaczniając dane odnoszące się do rozmaitych kategoryj tytoni atramentem odmiennego koloru.

§ 22.

Wypłata należności za tytoń.

Sprawdzoną i asygnowaną kwotę wypłaca się do rąk plantatora, względnie upoważnionej przez niego osobie gotówką w miejscu i w dniu dostawy tytoniu.

Wypłatę plantatorom należności, przypadających im za tytoń, stwierdzają dwaj świadkowie podpisani na potwierdzeniu odbioru. Na świadków wypłaty powołuje się dwóch plantatorów, pochodzących o ile możności z tej samej miejscowości, z której pochodzą plantatorzy, zapisani w potwierdzeniu odbioru tytoniu.

Za upoważnionego do odbioru należności za tytoń uważa się osobę, która wykaże się pozwoleniem na uprawę tytoniu. W razie wątpliwości co do tożsamości osoby, uprawnionej do odbioru gotówki, może kasjer zarządzić stwierdzenie identyczności przez świadków.

Kasjer, względnie przydzielony mu do pomocy niższy funkcjonarjusz odbiera od plantatora pozwolenie na uprawę tytoniu, wpisuje do tego pozwolenia kwoty należne plantatorowi tytułem ceny za dostawiony tytoń, wynagrodzenia za dowóz i ewent. przyznaną nagrodę, następnie kwoty potrąceń wreszcie kwotę przypadającą do wypłaty. Na wypełnionem w ten sposób pozwoleniu i na potwierdzeniu odbioru umieszcza kasjer swój podpis, poczem wylicza i wręcza plantatorowi przypadającą mu do wypłaty sumę pieniężną wraz z pozwoleniem na uprawę tytoniu.

Potrzebną do wypłat gotówkę podejmuje kasjer codziennie z kasy urzędu, względnie zakładu monopolu tytoniowego lub, o ile wykup tytoniu odbywa się poza siedzibą urzędu, względnie zakładu monopolowego z kasy podręcznej komisji wykupu, do której też zwraca pozostałą gotówkę po ukończeniu dziennych wypłat i zamknięć rachunków.

Kasjer obowiązany jest zauważone przed wypłatą wszelkie niedokładności lub pomyłki na potwierdzeniu odbioru podać do wiadomości przewodniczącego komisji wykupu tytoniu i wstrzymać się w tym wypadku z wypłatą aż do decyzji przewodniczącego komisji.

Kasjer prowadzi pomocniczy dziennik kasowy wykupu tytoniu (wzór Nr. 1) w odpowiednich i wyłącznie na ten cel przeznaczonych zeszytach, przez kalkę, w dwóch egzemplarzach, z których pierwszy egzemplarz (oryginał) winien być perferowany (do wydzierania).

Pierwszy egzemplarz pomocniczego dziennika kasowego (oryginał) odchodzi łącznie z dowodami do Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego, drugi zaś pozostaje w grzbiecie zeszytu dla użytku urzędu względnie zakładu monopolowego.

Do pomocniczego dziennika kasowego wpisuje się odrębnie dla każdego plantatora należności z tytułu ceny za tytoń, wynagrodzenie za dowóz, nagrody i ogólnej sumy należności z jednoczesnem wyszczególnieniem kwot z tytułu poszczególnych potrąceń wreszcie kwotę przypadającą do wypłaty.

Dziennik pomocniczy zamyka się dziennie i miesięcznie.

§ 23.

Dostawa tytoniu w niewłaściwym terminie lub do niewłaściwej komisji wykupu tytoniu.

Tytoń przywieziony przez plantatorów przed wyznaczonym terminem dostawy lub po tym terminie, odbiera się w dniu dostawienia po ukończeniu wykupu tytoniu od plantatorów na ten dzień zawezwanych. Gdyby przed zapadnięciem zmroku tytoniu od plantatorów, zgłaszających się w niewłaściwym terminie, nie można było odebrać, odkłada się jego odbiór do dnia następnego.

Komisji wykupu tytoniu wzbronione jest przyjmowanie tytoniu od plantatorów z miejscowości przydzielonych do innej stacji wykupowej. Plantatorów takich kierownik komisji wykupu skierowuje do właściwej stacji wykupowej oraz zawiadamia o tem terytorjalnie właściwy oddział kontroli skarbowej.

§ 24.

Brak pozwolenia na uprawę tytoniu przy dostawie.

Gdy osoba, dostawiająca tynoń, nie może wykazać się pozwoleniem na uprawę tytoniu, wówczas wyznaczony w tym celu urzędnik, względnie niższy funkcjonarjusz zbada na podstawie katastru plantatorów, czy osoba ta otrzymała pozwolenie na uprawę tytoniu, względnie czy uprawiała tytoń bez zezwolenia.

W pierwszym wypadku po stwierdzeniu tożsamości osoby plantatora wystawia mu się wtórnik pozwolenia na uprawę tytoniu. Na podstawie tego wtórnika plantator oddaje tytoń i podejmuje kwotę pieniężną należną mu za ten tytoń.

Gdy zaś plantator nie mogący się wykazać pozwoleniem na uprawę tytoniu, nie jest zapisany w katastrze plantatorów, wówczas wystawia się poświadczenie dostawy tytoniu i na podstawie tego poświadczenia odbiera się tytoń.

O dostawie tytoniu przez nieupoważnionego plantatora donosi bezzwłocznie urząd, względnie zakład monopolowy właściwemu urzędowi skarbowemu akcyz i monopoli państwowych, celem przeprowadzenia dochodzeń karno - skarbowych. O wyniku przeprowadzonych dochodzeń, względnie o wydanem w tej sprawie orzeczeniu karnem, urząd skarbowy akcyz i monopoli państwowych zawiadamia odnośny urząd, względnie zakład monopolowy.

Nieupoważnionym plantatorom wstrzymuje się wypłatę przypadającej im należności za dostawiony tytoń, aż do nadejścia zawiadomienia z urzędu skarbowego o wyniku postępowania karno - skarbowego.

O ile tytoń, dostawiony przez nieupoważnionych plantatorów, zostanie orzeczeniem karnem skonfiskowany na rzecz Skarbu Państwa — przypadająca za ten tytoń należność wpływa do Centralnej Kasy Skarbowej po myśli rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 23 listopada 1926 r. (Dz. Urzędowy Min. Skarbu Nr. 32, poz. 349) jako dochód z konfiskaty.

W razie gdyby konfiskaty tytoniu nie orzeczono, wówczas przypadająca za ten tytoń należność albo zatrzymuje się na zabezpieczenie grzywny, jeżeli kara taka została orzeczona, albo wypłaca się plantatorowi, jeżeli tegoż zupełnie od kary zwolniono.

Należności zatrzymane plantatorom nieupoważnionym zapisuje się w pomocniczym dzienniku kasowym w rubrykach przeznaczonych dla potrąceń w przedziałce „zatrzymane należności plantatorom nieupoważnionym".

Dla stwierdzenia odbioru tytoniu od plantatorów nieupoważnionych sporządza się odrębne potwierdzenie odbioru.

§ 25.

Niezupełne odstawienie tytoniu; wykazy niedoboru.

Wyniki wykupu tytoniu od poszczególnych plantatorów, jak również wypłacone im należności wpisuje się o ile możności w dniu odbioru tytoniu do katastrów plantacyj tytoniowych. Jednocześnie z wypełnieniem katastrów sporządza się wykazy niedoboru w dostawie tytoniu (wzór Nr. 8), t. j. wykazy tych plantatorów, którzy dostawili do wykupu mniej tytoniu od ilości, ustalonej w czasie oszacowania planu tytoniowego, a nie usprawiedliwili niedoboru w myśl postanowień przepisów, normujących uprawę tytoniu.

Wykazy te przesyła się najpóźniej dnia następnego po odbiorze tytoniu w jednym egzemplarzu do właściwych urzędów skarbowych akcyz i monopolów państwowych i oddziałów kontroli skarbowej, celem natychmiastowego przeprowadzenia rewizji u odnośnych plantatorów, wdrożenia dochodzeń i ewentualnego pociągnięcia winnych do odpowiedzialności karno - skarbowej.

Jednocześnie z wykazem niedoboru przesyła się w tym samym celu wymienionym urzędom skarbowym wykazy takich plantatorów, którzy dostawili wprawdzie tytoń w ilości, odpowiadającej oszacowaniu, co do których jednak zachodzi uzasadnione podejrzenie, że nie dostawili w całości tytoniu przez nich wyprodukowanego.

§ 26.

Zarachowanie materjałowe wykupionego surowca tytoniowego.

Codziennie po zakończeniu odbioru tytoniu urzędnicy klasyfikujący zestawiają w księdze wagowej wyniki odbioru przy poszczególnych wagach w sposób przewidziany w § 102 „Instrukcji materjałowej dla urzędników i zakładów Polskiego Monopolu Tytoniowego".

Gdy odbiór tytoniu odbywa się na kilku wagach, natenczas jeden z urzędników klasyfikujących, wyznaczony na każdy tydzień przez przewodniczącego komisji wykupu tytoniu, zestawia dzienne i tygodniowe wyniki wykupu tytoniu z wszystkich wag odbiorczych odrębnie dla każdej kategorji (gatunku) tytoniu, stosownie do postanowień § 102 powołanej instrukcji, która też określa sposób dalszego zarachowania wykupionego tytoniu.

Komisje wykupu tytoniu, czynne poza siedzibą urzędu, względnie zakładu monopolowego, prowadzą obok ksiąg i zestawień przewidzianych niniejszą instrukcją, następujące księgi materjałowe:

1) księgę wysyłkową, dla zapisywania wysyłek wykupionego materjału tytoniowego do macierzystego urzędu, względnie zakładu monopolowego,

2) księgę materjałową „od plantatorów" dla zapisywania tygodniowych zestawień wykupionego surowca,

3) dziennik główny materjałowy, prowadzony miesięcznie dla zarachowania a) wykupionego, b) wysłanego, c) zniszczonego tytoniu oraz d) różnic powstałych przy przesyłkach tytoniu.

§ 27.

Zarachowanie należności wykupowych.

Dzienne sumy wyprowadzone w pomocniczym dzienniku kasowym zarachowuje się każdego dnia do dziennika kasowego w sumach ogólnych na rozchód, na przychód zaś kwoty potrąceń w ogólnych sumach według poszczególnych rodzajów potrąceń.

Pomocniczy dziennik kasowy oraz dziennik kasowy prowadzą również komisje wykupu tytoniu, czynne poza siedzibą urzędu względnie zakładu monopolowego.

§ 28.

Nieużyteczny materjał tytoniowy.

Dostawiony przez plantatorów materjał tytoniowy, zakwalifikowany jako nieużytek, niszczy się co-

dziennie po ukończeniu wykupu w obecności przewodniczącego komisji, męża zaufania plantatorów, tudzież urzędnika Kontroli Skarbowej, którego na każdy dzień wyznaczy przewodniczący komisji z grona urzędników kontroli skarbowej, wchodzących w skład komisji wykupu i zniszczenie to stwierdza się protokularnie.

Nieużytek odbiera się od plantatorów bezpłatnie, uwzględnia się jednak jego dostawę przy obliczeniu wynagrodzenia za dowóz tytoniu.

§ 29.

Sprawozdanie o wykupie tytoniu.

Po ukończeniu wykupu przewodniczący każdej komisji wykupowej sporządza sprawozdanie o przebiegu i wynikach wykupu oraz ważniejszych spostrzeżeniach i sprawozdanie to przedkłada łącznie z ogólnym wykazem wyników wykupu tytoniu Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego, względnie naczelnemu kierownikowi wykupu tytoniu. Naczelny kierownik wykupu tytoniu przedkłada Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego ogólne sprawozdanie z wykupu w poruczonym mu okręgu dołączając sprawozdania przewodniczących poszczególnych komisyj.

Do sprawozdań tych dołącza się ogólne zestawienie wyniku wykupu (wzór Nr. 6) sporządzone tylko według powiatów.

Kierownik:

(—) *Kreutz.*

RUCH SŁUŻBOWY.

a) P r z y j ę c i w Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego.

1) **Skibicki Marjan,** jako praktykant rachunkowy w XI st. sł. od dn. 29.XI.27.

2) **Wymysłowski Franciszek,** jako pracownik kontraktowy, od dn. 17.XI.1927 r., przydzielony do P. M. S. i W. T. w Warszawie.

3) **Inż. Kowalski Eugenjusz,** jako pracownik kontraktowy w wydziale V od dn. 26.XI. 1927 r., odkomenderowany na stanowisko inżyniera okręgowego do P. F. W. T. w Krakowie.

4) **Inż. Dowbor Bronisław,** jako pracownik kontraktowy w Wydziale V od dn. 1.XII. 1927 r.

5) **Inż. Ignatowicz - Zawilejski Bazyli,** jako pracownik kontraktowy w Wydziale V od dn. 1.XII. 1927 r.

6) **Dragański Władysław,** jako pracownik kontraktowy w Generalnym Inspektoracie od dn. 1.XII. 1927 r.

7) **Inż. Szwanke Adolf,** jako pracownik kontraktowy w Generalnym Inspektoracie od dn. 1.XII. 1927 r.

8) **Glinkiewicz Włodzimierz,** jako pracownik kontraktowy w Wydziale VI od dn. 2.XII. 1927 r.

9) **Hubert Stefan,** jako pracownik kontraktowy w Wydziale VII. od dn. 5.XII. 1927 r.

b) P r z e n i e s i e n i.

1) **Sienkiewicz Franciszek,** asystent rachunkowy X st. sł., przeniesiony z Wydziału VII/2 do P. F. W. T. w Winnikach od dn. 2.XII. 1927 r.

c) Z w o l n i e n i.

1) **Jankowski Tadeusz,** pracownik kontraktowy z Wydziału VII/3 dn. 30.X. 1927 r.

2) **Inż. Łokcikowski Mieczysław,** kontraktowy urzędnik VII st. sł. z Wydziału V dn. 30.XI. 1927 r.

d) P r z e n i e s i o n y w stan spoczynku.

1) **Ostrowski - Bełza Kazimierz,** Naczelny Dyrektor Polskiego Monopolu Tytoniowego w IV st. sł. dn. 30.XI. 1927 r.

a) P r z y j ę c i w Fabrykach i Zakładach P.M.T.

1) **Godliński Aleksander,** jako urzędnik kontraktowy X st. sł. w P. M. W. T. Równe od dn. 21.XI. 1927 r.

2) **Dr. Chodorowski Józef,** jako urzędnik kontraktowy X st. sł. w P. F. W. T. Kraków od dn. 21.XI. 1927 r.

3) **Bogacki Tadeusz,** jako praktykant fabr. XI st. sł. w P. F. W. T. Kościan od dn. 21.XI. 1927 r.

4) **Kislinger Stanisław,** jako urzędnik kontraktowy X st sł. w P. F. W. T. Monasterzyska od dn. 28.XI. 1927 r.

5) **Dundówna Antonina,** jako kontraktowa pomocnica kancelaryjna z wynagrodzeniem według XII grupy uposażenia szczebel „a" od dn. 30.XI. 1927 r.

6) **Piskozub Kazimierz,** jako kontraktowy pomocnik kancelaryjny 2 st. płacy niższych funkcjonarjuszów (XVI b) w P. M. W. T. w Kołomyi od dn. 1.XII. 1927 r.

7) **Kuźmiński Tadeusz,** jako kontraktowy pomocnik kancelaryjny z wynagrodzeniem według XIII grupy uposażenia szczebel „a' od dn. 1.XII' 1927 r.

8) **Papaszkiewicz Juljan,** jako proktykant magazynowy XII st. sł. w P. M. W. T. Lwów od dn. 3.XII. 1927 r.

9) **Rutkowska Natalja,** jako kontraktowa pomocnicza kancelaryjna z wynagrodzeniem według XIII grupy uposażenia szczebel „a" w P. F. W. T. Warszawa - Miasto, od dn. 9.XII. 1927 r.

10) **Brachmański Mikołaj,** jako szofer kontraktowy 7 stopnia płacy niższych funkcjonarjuszów państwowych w P. F. W. T. w Wodzisławiu od dn. 15.XII. 1927 r.

b) Przeniesieni.

1) **Welke Stefan,** praktykant fabrykacyjny XI st. sł. z P. M. S. i W. T. w Warszawie do P. F. W. T. Warszawa - Miasto od dn. 28.XI. 1927 r.

2) **Lindorf Karol,** kontraktowy urzędnik IX st. sł. z P. M. S. i W. T. w Warszawie do P. M. W. T. w Toruniu od dn. 30.XI. 1927 r.

3) **Jachnicki Stanisław,** kontraktowy urzędnik XI st. sł. z P. M. W. T. w Stanisławowie do P. M. W. T. w Toruniu od dn. 30.XI. 1927 r.

4) **Ptaczek Adam,** kontraktowy urzędnik XI st. sł. z P. M. W. T. w Brześciu n/B do P. M. W. T. w Toruniu od dn. 30.XI. 1927 r.

c) Przemianowani.

1) **Zajdel Zdzisław** został przemianowany z praktykanta fabrykacyjnego XI st. sł. na urzędnika prowizorycznego XI st. sł. w Jagielnicy od dn. 18.XI. 1927 r.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Monopol Tytoniowy w dawnej Polsce.

Już z początkiem wieku XVII panujący różnych krajów i papieże doszli do wniosku, że toczenie walki z „piekielnym dymem" pochodzącym z tytoniu, przywiezionego do Europy po odkryciu Ameryki, jest beznadziejne. Roślina tytoniowa początkowo hodowana jako dekoracyjny kwiat w ogrodach i jako ziele lecznicze, stała się szybko, jako tabaka do zażywania i tytoń do palenia tak w Europie rozpowszechniona, zwłaszcza po wojnie 30-letniej, że cały szereg państw dojrzał w niej nowe źródło dochodu. Ludwik XIV w Francji, na którego dworze panował powszechny zwyczaj zażywania tabaki, papież Benedykt XIII, znieśli zakazy palenia tytoniu i zażywania tabaki i poszli za przykładem Anglji, która już w roku 1625 za Karola I wprowadziła monopol tytoniowy, zamieniony w r. 1645 na podatek konsumcyjny przy zakazie plantowania tytoniu w kraju, co dla kraju otoczonego morzem dało się stosunkowo łatwo wprowadzić. Za wzorem Anglji wprowadził monopol tytoniowy w Hiszpanji Filip IV, w r. 1636, aż do r. 1730 monopol był dzierżawiony poczem przeszedł pod zarząd państwa. Francja już w r. 1629 wprowadziła podatek konsumcyjny, a Colbert w r. 1674 zaprowadził monopol i wydzierżawił go. Austrja wprowadziła monopol w r. 1710, a w Rosji wprowadził wzorem państw zachodnich Piotr Wielki monopol, który zniosła Katarzyna II.

Polska należała do krajów, które najwcześniej poszukując nowych źródeł dochodu, tytoń uznały za łatwo nadający się do opodatkowania. Już Władysław IV, poszukując środków na prowadzenie wojen i na budowę floty wojennej, wobec stałej niechęci szlachty płacenia podatków, opodatkował tabakę „ordynaryjną i holenderkę", które sprzedawane były w specjalnych rządowych opakowaniach. Z przedwczesną śmiercią króla i nowy podatek poszedł w zapomnienie, aż dopiero Sejm extraordynaryjny warszawski w r. 1775 wobec tego, że „nietylko w Warszawie, ale we wszystkich miastach kamerdynerowie i cudzoziemcy tak handlują tabaką, że grosz na groszu zarabiają", ustanowił konstytucję publiczną „podatek handlujących tabaką". Konstytucja ta opiewa:

„Dochody skarbu pomnażając na wszystkich handlujących tabaką do zażywania y palenia używaną, oprócz tabaki in crudo z dóbr wychodzący, podatek uchwalamy, z tych każdy przed właściwym swoim Urzędem lub naybliższym grodem przy końcu każdego roku ab actu publicatu tego prawa rachowanego rotha formali, jak wiele przez cały rok funtów tabaki zagraniczney i krajowey wyprzedał, jako na uszczerbek skarbu Rzeczypospolitey nic nie zataił, przysięgać y nieodwłocznie należący od sprzedaży swoyey podatek to jest: od każdego funta zagranicznej tabaki po złotemu jednemu, od krajowej zaś od każdego funta wyprzedaney tabaki, grosz dziesiąty currenti in Regno moneta, do skarbu koronnego wypłacać powinien będzie, a odtąd pod karą konfiskaty wszyscy z krąmów y sklepów, wagą tabaki przedawać mają".

Na podstawie tej konstytucji komisja skarbowa koronna zawarła z pułkownikiem wojsk koronnych Antoine de Saby próbny kontrakt tymczasowy „arendowania tabaki". Umowa ta jednak nie dała spodziewanych korzyści skarbowi, dochód był mały, a wyniki dla produkcji tytoniów krajowych szkodliwe.

Sejm ordynaryjny warszawski w r. 1776 zajął się znów sprawą dochodu z „tabaki" i postanowił:

„Ażeby dochód z tabaki mało dotychczas importujący w przyszłości więcej okazał użytku, zezwalamy: ażeby przez Komissyę Skarbową Koronną jaknajdokładniej był rozrządzony, pod następującemi kondycyami: 1) Ażeby znakomita tego dochodu suma aukcyonowana była. 2) Ażeby fabryki na tabaki wszelkiego gatunku w kraju założone były. 3) Ażeby krajowych tabak in crudo każdemu i wszędzie przedaż wolna była. 4) Ażeby taxa sprawiedliwa wszelkich gatunków tabaki zagraniczney lub krajowey, choć pod nazwami cudzoziemskimi, ułożona była. 5) Ażeby wolno było każdemu sprowadzić dla siebie tabaki zagraniczne wszelkiego gatunku, płacąc od nich taxę ustanowioną".

Długo tak w Komisji skarbowej, jak i w Radzie Nieustającej trwały targi i układy o arendację podatku tabacznego i wreszcie 16 czerwca 1777 r. otrzymała kontrakt kompanja tabaczna, złożona z Jana Dekerta, Piotra Blanca i Andrzeja Rafałowicza, która zebrawszy kapitał przez wypuszczenie akcji, zobowiązała się własnym kosztem urządzić fabryki i przerabiać „na nich tyle tytoniu do kurzenia i tabaki do zażywania, ile konsumencya kraju wymaga", zobowiązała się ponadto utrzymywać 10 do 12 magazynów „w Koronie" i z nich tylko towar sprzedawać dystrybutorom pod kontrolą „officyantów", t. j. urzędników skarbowych. Dochód powstawał z różnicy ceny, po której przyjmował Skarb towar z fabryki, a ceną sprzedaży. Różnica ta wynosiła 100% i więcej ,tak np. funt tabaki był w fabryce po 3 zł., a w sprzedaży po 7 i ½ złp. Kontrakt zawarty był na lat sześć i przed upływem terminu został na dalszych sześć lat przdłużony za „przypuszczeniem do antreprizy Komissyi Ekonomicznej J. K. Mości".

Sprawą tytoniu zajął się w międzyczasie Sejm Ordynaryjny Warszawski z 1786 r., który wprowadził monopol tytoniowy fabrykacyjny i handlowy. Odnośny ustęp konstytucji brzmiał: „Zalecamy Komissyi Skarbu Koronnego, aby użyła sumę trzykroć sto tysięcy z remanentu skarbowego na skupienie tytoniów*) wcześniej y fabrykowanie tabaki dla kraju,

*) O ile chodzi o dotychczas nieustaloną do pewnego stopnia pisownię słowa „tytoń", należy zauważyć, że pochodzi ono od nazwy tureckiej „tütün", do Polski bowiem dostał się tytoń za Zygmunta III z Konstantynopola i swe czyste niemal brzmienie zachował w języku ukraińskim, gdzie brzmi „tiutun", w starej polszczyźnie brzmiał „tytoń", a w czasie Królestwa Kongresowego używano pisowni „tytuń", której i obecnie niektóre wydawnictwa używają, niesłusznie uważając tę pisownię za bardziej poprawną.

y te u siebie zakonserwowała w magazynach do przyszłego Seymu, by w czasie po skończonym kontrakcie arendowania tabaki, mógł Skarb Koronny sam administrować antrepryzą tabaki dla większego skarbu koronnego dochodu".

Wedle Tadeusza Korzona „Wewnętrzne dzieje Polski" dochody z tytoniu, t. j. z t. zw. „proweniencyi tabacznej" wynosiły w okresach dwuletnich:

w latach	1776 — 1778 . . .	648,029 zł. p.
„	1782 — 1784 . . .	1,713,332 „ „
„	1786 — 1788 . . .	2,152,805 „ „

Konstytucją Sejmu ordynaryjnego warszawskiego z r. 1780 na wzór Korony wprowadzono analogiczną ustawę tytoniową dla W. Księstwa Litewskiego a to „pod takiemiż kondycjami, które w prawie r. 1776 na Koronę są przeniesione, a mianowicie zalecając, ażeby fabryki tabaczne jedna lub więcej, ile na konsumcję w Litwie potrzeba będzie, w Litwie założone były". Ta sama konstytucja poleca Komisjom Skarbowym Koronnej i Litewskiej ustanowić cenę i wagę jednostajną i zawrzeć kontrakty, jakie będą potrzebne i pożyteczne, celem ujednostajnienia administracji tego dochodu i wolnego obrotu tabaki na terenie obu prowincji.

Wedle powyżej przytoczonego źródła dochód skarbu W. Ks. Litewskiego z „prowentu tabacznego" wynosił:

w latach	1780 — 1782 . . .	119,504 zł. p.
„	1782 — 1784 . . .	275,292 „ „

Rozbiory spowodowały, że monopol tytoniowy w różnych dzielnicach dawnej Rzeczypospolitej różnemi poszedł drogami.

W b. Galicji objęty został przez istniejący już w Austrji monopol tytoniowy od r. 1710, który czasowo zaniechany, przywrócony został patentem z r. 1723 i wydzierżawiony, a od r. 1784 patentem Józefa II objęty w administrację państwową.

W zaborze niemieckim obowiązywał podatek konsumcyjny i przemysł tytoniowy był prywatnym przemysłem.

W Księstwie Warszawskiem, powstałem za Napoleona, wprowadzono monopol tytoniowy fabrykacyjny i handlowy ustawą z dnia 23 grudnia r. 1811, która brzmiała:

„Art. 1. Od dnia 1 miesiąca czerwca roku 1812 w całem Księstwie Warszawskiem sprzedaż i fabrykacja Tytoniu, jako i Tabaki składać będą Skarbowy dochód.

Art. 2. Przeto od wymienionego czasu nie wolno nikomu bez pozwolenia Rządu fabrykować jakiegokolwiekbądź z gatunków Tabaki i Tytoniu, ani niemi handlować wewnątrz kraju.

Art. 3. W każdym razie funt Tabaki lub Tytoniu ordynaryjnego nie będzie mógł być drożej nad dwa złote polskie przedawany".

Do ustawy tej wydany został dekret króla Saskiego, księcia Warszawskiego z dnia 8 maja r. 1812, zawierający szczegółowe przepisy co do fabrykacji i sprzedaży, zależnych od koncesyj, udzielanych przez Ministra Przychodów i Skarbu.

Dzięki istniejącemu w rękopisie i niedrukowanemu dotąd: **„Zbiorowi praw i przepisów tabacznych w czasie od r. 1788 do r. 1831"**, ułożonemu przez Symeona Wernera, intendenta dochodów skarbowych tabacznych w Królestwie Polskiem mamy dokładny zupełnie obraz całej organizacji i wszelkich szczegółowych przepisów, obowiązujących w ówczesnym monopolu tytoniowym, który w b. zaborze rosyjskim dotrwał aż do r. 1860, gdy ukazem carskim z 9 kwietnia został „sposobem próby" usunięty, a na jego miejsce wprowadzono na lat sześć podatek konsumcyjny od tytoniu i tabaki na wzór obowiązującego w całej Rosji.

Motywem zniesienia monopolu tytoniowego była chęć rządu rosyjskiego jaknajściślejszego połączenia Królestwa Polskiego z resztą Rosji i pozbawienia wszelkich odrębnych urządzeń administracyjnych i gospodarczych. Odrębny monopol stał się bardzo trudny do utrzymania już w r. 1850, gdy zniesiono wewnętrzną linję celną między Rosją a Królestwem, i ochrona Królestwa przed zalewem wyrobów tytoniowych rosyjskich była niemal niemożliwa.

Dochodowość monopolu polskiego po okresie rozbiorów, wojen napoleońskich, gdy znacznie spadła, podniosła się bardzo za rządów Lubeckiego, a w „Zbiorze praw i przepisów tabacznych" Symeona Wernera znajdujemy wiadomość, że w r. 1830 dochody tabaczne wynosiły 1,700,000 zł. p. Dowiadujemy się ponadto z tego źródła, że dochody tabaczne mają inne jeszcze pomyślne dla kraju znaczenie, gdyż „przyczyniają się do coraz większego wzrostu plantacyi kraiowych, które w epoce upadku handlu na zboże krajowe są głównym i pewnym przedmiotem przemysłu rolniczego". W innem miejscu tej cennej pracy dowiadujemy się, że wiadomości o „flancowaniu" tytoniu są niemal powszechne tak, że autor uważa za zbędne zamieszczanie w swej obszernej przedmowie, w której daje „Historyę o Tabace i Tytoniu" wiadomości z tej dziedziny.

Z tego samego źródła dowiadujemy się o dochodach tabacznych w „dawnych Polskich czasach", gdy dochody te były „arendowane". Podane cyfry odbiegają od danych Tadeusza Korzona, gdyż inaczej są zestawiane za inne okresy i w innej walucie. Dochody podane są za okres od r. 1783 do 1786.

„Ogólny dochód z Tytoniu i Tabak wynosił: z prowincyów Wielkopolskiey, Krakowskiey, Mazowieckiey, Ruskiey i Ukraińskiey, rachując w to i wpływy następujące: pobór od Tabaki z zagranicy przychodzącey, pobór od Tabaki w Składzie Rzeczypospolitey będący, z magazynów wywozowych, od Antrepryzy z sumy ofiarowanej rocznie i z konfiskat tabacznych z prowincyów:

od 1 lipca	1783	do 1 lipca	1784	fl. 798,455	gr. 10
„ „	1784	„ „	1785	„ 1,064,225	„ 22
„ „	1785	„ „	1786	„ 1,026,619	„ 12

Danych z lat dalszych brak w wymienionym manuskrypcie, czemu trudno się dziwić wobec tego, że był to okres lat dla Rzeczypospolitej najtragiczniejszych. Nastąpiły rozbiory, powstanie Kościuszkowskie.

Monopol Tytoniowy był jednak przedmiotem troski władz ówczesnych stałym i widocznie z powodu swej dochodowości nawet w roku trzeciego rozbioru w r. 1795 Komisja Skarbu Koronnego skupiła za miljon złp. „tabak i tytoniów" i wyznaczyła Dyrekcję Tabaczną, którą składali: Regent tabaczny, Inspektor fabryk, kontraregestrator, dwóch bankierów „dla ułatwiania transportów potrzebnych". W Warszawie mieścił się Kantor, Kasa Poborowa i Kasa Manipulacyjna, „z pierwszej pobierał się dochód czysty Skarbowi właściwie przeznaczony" z drugiej „opłacali się officyaliści zaspakajał się zakup tytoniu, fabrykacya objektów tabacznych i wszystkie inne potrzeby". Fabryk istniało trzy: Warszawska, Poznańska Kielecka. Z fabryki warszawskiej wychodziły tabaki: Tonko, Moroko, S'Omer, Paryska, Holenderka, Dobra i Ordynaryina, Albanka, Rappe, Holenderka w rollach, tytonie: Knaster w rollach i krajany, Portericco, Turecki przedni, średni i ordynaryjny w rollach. Dwie inne fabryki wyrabiały tytonie „ordynaryjne".

Jak wyżej wspomniano sprawa monopolu tytoniowego została na nowo uporządkowana w Księstwie Warszawskiem i wówczas dochód z tego źródła wynosił: w roku 1812/3 zł. pol. 271,997 gr. 11 szel. 2, w roku 1813/4 zł. pol. 160,625 gr. 11 szel. 1, w roku 1814/5 zł. pol. 198,527 gr. 21 szel. 1, w roku 1815/6 zł. pol. 163,473 gr. 24.

(C. d. n.).

Monopol Tytoniowy w Jugosławji.

Monopol Tytoniowy, wprowadzony w Serbji w r. 1885 był do roku 1889 dzierżawiony, poczem objęty został w zarząd państwowy i przyniósł 9 do 10 miljonów dinarów. Po wielkiej wojnie powstało Królestwo S. H. S. o znacznie zwiększonem terytorjum, a i Monopol Tytoniowy stał się przedsiębiorstwem państwowem o wiele większem, pracującem w 8 fabrykach i pracującem na export, jako dodostawca liści tytoniowych.

Delegat D. P. M. T. miał sposobność zwiedzić 2 fabryki: w Sarajewie i Niszu, które wyrabiają wszystkie sorty tytoni i papierosów i spostrzeżenia tam poczynione dają obraz całej produkcji Monopolu Tytoniowego w S. H. S.

Polityka monopolu tego Monopolu zdąża konsekwentnie do uproszczenia całej produkcji tytoniowej, a to przez wytwarzanie niewielkiej ilości gatunków tytoni i papierosów bezustnikowych. Monopolizując równocześnie wyrób bibułki papierosowej nie wytwarza zupełnie gilz i zmusza w ten sposób konsumentów do palenia sort papierosów wyrabianych przez Monopol lub do „kręcenia", papierosów w bibułkach, wytwarzanych w książeczkach w trzech jakościach, które stoją niżej ,od bibułek wyrabianych w Polsce, i używanych przez P. M. T.

Normalizacja wyrobów tytoniowych w Jugosławji poszła bardzo daleko i doprowadziła do produkowania dwóch typów tytoni i papierosów: luksusowych i masowej produkcji, zarzucenia produkcji papierosów ustnikowych, wprowadzenia dla papierosów masowej konsumcji wielkich opakowań.

Do wyrobów luksusowych należą: tytoń „Trebinjac" (tytoń cięty równoległe w 100% z liści hercegowińskich, produkowany wyłącznie w fabryce w Sarajewiej oraz papierosy: „Kara George", „Jadran", „Kossovo" (produkowane w Niszu) i „Szumadija", (produkowane w Sarajewje). Wyrobami masowej konsumcji są: tytonie: „Neretvański", „Moravski", „Zetski" i „Savski" oraz papierosy: „Wardar", „Neretva", „Zeta" i „Sava".

Procedura wytwarzania papierosów luksusowych oraz papierosów „Wardar" obok tytoni krajowych jugosłowjańskich ma w swym składzie też tytonie „Smyrna". Inne papierosy i tytonie wytwarzane są wyłącznie z tytoni jugosłowjańskich i procedura wyrobów tej samej nazwy jest jednakowa.

Wyroby tytoniowe jugosłowjańskie mają właściwy surowcom tego kraju silny i miły aromat, wyroby jednak sporządzane wyłącznie z tych surowców wykazują pewną ostrość w smaku, są „szczypiące".

Wykonanie papierosów i pakowanie tytoni odbywa się wedle możliwie uproszczonych metod.

Tytoń „Trebinjac" pakowany jest w pudełka kartonowe, po 100 gramów, wymiarami zbliżone do naszych tytoni równolegle ciętych. Pozostałe tytonie pakowane są w paczuszki po 20 gramów. Pakowanie tych tytoni odbywa się maszynami „Rapid" starego typu, które paczek **nie kleją**, a tylko formują je przez zaciśnięcie brzegów sztywnego papieru. Monopol jugosłowjański produkuje wyłącznie papierosy **bezustnikowe;** maszyny do wyrobu papierosów ustnikowych (napychaczki i gilziarki), jakie w fabryce Serajewskiej pozostały po b. Monopolu bośniacko-hercegowińskim są nieuruchomione. Papierosy „Jadran" i „Kossovo" posiadają zakończenie papierosa (t. zw. ustnik) złote, „Szumadija" — korkowe, inne papierosy nie mają żadnego zakończenia; dotyczy to również najwyższego gatunku „Kara George". Papierosy luksusowe pakowane są po 20 sztuk, a „Kara George" także po 10 sztuk; „Jadran", „Kossovo" i „Szumadija" w pudełeczka kartonowe typu klapkowych, „Kara George" w pudełeczka blaszane. Pozostałe papierosy pakowane są w pudełka kartonowe po 100 sztuk, najniższe gatunki jak „Sava" i „Zeta" także w pudełeczka kartonowe po 500 sztuk. Pakowanie papierosów dotychczas odbywa się wyłącznie ręcznie.

Zewnętrzne opakowanie stanowią skrzynie obejmujące przy masowych artykułach po 40 kg. wzgl. 40.000 sztuk; skrzynie te sporządzone są bardzo solidnie (z materjału heblowanego) i oddawane są sprzedawcom po cenie 20 din. za sztukę.

Proces fabrykacyjny polega na rozdzieleniu przyrządzalni tytoni przednich i masowych w fabryce w Sarajevje, a w Niszu osobno przyrządza się liście na wszystkie tytonie, osobno na papierosy masowej konsumcji (t. zw. serbskie od „Neretva" w dół) osobno wreszcie na papierosy luksusowe i „Wardar" (t. zw. macedońskie).

W przyrządzalniach sortuje się liście w ten sposób, że robotnica ma przy sobie dwie skrzynki, i do

jednej składa liście na produkt główny, do drugiej zaś wysortowuje materjał niższy. Na produkt wyższy materjału nie wysortowuje się.

Składanie mięszanki w/g procedury odbywa się w hałdach (zasiekach) o objętości około 1000 kg., materjał odpowiedno zwilżony zostaje w hałdach przez 24 godzin, poczem idzie do dalszej przeróbki.

Wydajność pracy w przyrządzalni wynosi według informacyj udzielonych w Niszu — przy sortowaniu materjału na tytonie i niższe papierosy do 80 kg. na robotnicę, zaś przy materjale na papierosy macedońskie 16—18 kg. na robotnicę.

Materjał krajany w fabryce Serajevo przy niższych gatunkach poddaje się przeprażeniu (prażarka ogrzewana parą), następnie zaś ochłodzeniu i roztrząsaniu mechanicznemu. Ruch materjału od krajarek aż do roztrząsarki automatyczny. Materjał na tytonie lepsze w fabryce tej roztrząsa się ręcznie — jednak nie przy krajarkach, lecz na osobnych stołach zaopatrzonych w urządzenia wentylacyjne. Wogóle w obu fabrykach; we wszystkich działach wentylacyjne urządzenia działają dobrze i sprawnie, powietrze w salach nie wyłączając sal z krajarkami jest czyste.

Wyrób papierosów w Sarajevje i w Niszu odbywa się maszynami różnych typów, które używane są i u nas (UK. U. M. Excelsior, Excelsior-Record). Papierosy z maszyn nie są układane w muldy jak u nas, lecz na płaskich hordkach w niskich warstwach. Przesuszanie odbywa się na sali maszyn — specjalnych lokali wzgl. urządzeń na susznię papierosów nie ma.

Ceny wyrobów tytoniowych w Jugosławji są naogół wysokie, przewyższają znacznie ceny wyrobów polskich analogicznej jakości.

Tytoń „Trebinjac" w 100% sporządzany z liści hercegowińskich kosztuje 70 dinarów (11½ zł) za 100 gr. Papierosy „Kara George" kosztują 1,50 din. (25 gr. za sztukę: „Wardar"; papieros poniżej 1 gr. kosztuje 0,50 din. (8,33 gr.) za sztukę. Najniższy gatunek papierosów „Sava" kosztuje 0,15 din. (2,5 gr.) za sztukę.

Konsumcja tytoni krajanych przewyższa znacznie konsumcję papierosów, mimo — jak zaznaczono — wyrabiania tylko papierosów bezustnikowych i monopolu bibułki. Inteligencja i ludność miejska pali gotowe papierosy monopolowe, ludność wiejska przeważnie „kręci" papierosy w bibułkach, sprzedawanych w książeczkach; gilz nie wyrabia się wogóle. Wedle danych Monopolu Tytoniowego w S. H. S. konsumcja tytoniu wynosi 700 gr. na głowę ludności. Wobec tego, że palenie tytoniu jest bardzo rozpowszechnione, nietylko wśród mężczyzn, ale i wśród kobiet, a ludność, poza Bośnią i Hercegowiną, żyje w kraju bardzo urodzajnym i jest zamożna — norma legalnego spożycia tytoniu musi być oceniona jako zbyt niska, niezawodnie więc jest znaczne użycie nielegalne tytoni, produkowanych na plantacjach, a może i szmuglowanych.

Opieka społeczna dla pracujących w zakładach monopolowych jugosłowjańskich polega obecnie na ubezpieczeniu na wypadek choroby, opartem na zasadach podobnych, jak w Polsce, oraz na urządzanych przez zarządy fabryk kuchniach, jadalniach i łazienkach. Inne działy urządzeń społecznych są dopiero w projekcie.

Urządzenia kuchni i jadalni osobnych dla robotników, osobnych dla robotnic, pozwalają na odgrzewanie pokarmów przynoszonych przez pracujących do fabryk.

W fabryce w Sarajevje lokal kuchni jest w środku, po obu stronach jadalnie. Przychodząc do fabryki składają pracujący przyniesione z sobą środki żywności na stołach wedle oddziałów, na ½ godziny przed przerwą po 3 robotnice z każdego oddziału schodzą do jadalni, gdzie wymagające odgrzania środki żywności zbierają ze stołów, odgrzewają i ustawiają z powrotem na stołach. Przez znajdujące się okienko kuchenne wydaje się potrawy, oraz sprzedają przedstawiciele wydziału robotniczego chleb, ser, jabłka, czarną kawę i herbatę po cenach kalkulowanych w porozumieniu z dyrekcją, a nadwyżki uzyskiwane ze sprzedaży, pochodzące głównie z braku drobnych monet obiegowych, zużytkowane były do niedawna na wsparcia i zasiłki dla robotników w razie nieszczęścia, obecnie mają służyć na budowę domu robotniczego.

W fabryce sarajewskiej urządzone są duże łazienki dla robotnic i robotników w osobnych oddziałach, posiadających wanny i tusze, a ponadto specjalne lokale na ablucję dla robotników mahometan.

WYDAWCA: DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO.

REDAKTOR: TADEUSZ HARTLEB.

TŁOCZONO CZCIONKAMI DRUKARNI PAŃSTWOWEJ, MIODOWA 22. — — — — — — — — — Nr. 39390. 400.